

Anna Myllymäki

Nällimukula löytää!

**Kurikan murteella maustettu verkkosivusto
kirjastonkäytön ja tiedonhaun opettamiseen**

Opinnäytetyö

Syksy 2012

Kulttuurin yksikkö

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Anna Myllymäki

Työn nimi: Nällimukula löytää! Kurikan murteella maustettu verkkosivusto kirjastonkäytön ja tiedonhaun opettamiseen

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 55

Liitteiden lukumäärä: 3

Nällimukula löytää! -verkkosivusto toteutettiin ELY-keskuksen rahoittamana projektina vuonna 2012. Toimin projektissa projektityöntekijänä elokuun ja syyskuun kahden ensimmäisen viikon ajan. Tehtäviini kuului sivuston sisällön suunnittelu ja sinne tulevan tekstin kirjoittaminen. Sivujen teknisestä toteutuksesta vastasi seinäjokelainen mainostoimisto LR Mainos.

Projektin tarkoituksena oli tuottaa sisältö koululaisille suunnattuun, verkossa toimivaan kirjastonkäytön- ja tiedonhaun opetuspakettiin yhteistyössä Kurikan kaupunginkirjaston kanssa. Sivuston kohderyhmäksi valittiin 5.-7. -luokkalaiset, sillä he tarvitsevat erityisesti opetusta tiedonhaussa ja kirjaston käytössä. Sivusto kuitenkin suunniteltiin niin, että sitä voidaan käyttää soveltuvien osin myös kohderyhmää nuorempien ja vanhempien opettamiseen. Oppilaat voivat harjoitella sivuston käyttämistä myös itsenäisesti.

Tämä opinnäytetyö on Nällimukula löytää! -projektin loppuraportti, jonka tavoitteena oli kuvata sen syntyprosessia ja analysoida sitä kriittisesti. Työssä on kaksi osaa. Ensimmäinen osa käsittelee Nällimukula löytää-sivuston suunnittelua ja toteutusta, kun taas toisesta osasta muodostuu opinnäytetyön tutkimusosuus.

Luonteeltaan tämä opinnäytetyö on tapaustutkimus, sillä se pohjautuu vahvasti käytännön kirjastotyöhön. Sen tekemiseen käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin lomakekyselyllä Nällimukula löytää-sivuston testaamisen yhteydessä. Kyselyyn vastasi yhteensä 17 henkilöä. Nällimukula sai sekä hyvää, että huonoa palautetta ja siihen annettiin myös joitakin kehittämisohjeita: esimerkiksi tekstin tulisi olla kooltaan isompaa ja selkeämpää. Eräs vastaajista toivoi sivustolle tiedonhakupelejä. Palautekyselyn tuloksia käsitellään tarkemmin pääluvussa 6.

Avainsanat: nuoret, kirjastonkäyttö, tiedonhaku, opetus, Kurikka

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Library- and Information Services

Author: Anna Myllymäki

Title of thesis: Nällimukula discovers! Web pages for teaching information retrieval and library use

Supervisor(s): Ari Haasio

Year: 2012

Number of pages: 55

Number of appendices: 3

Nällimukula discovers! -Web pages were made in cooperation with Kurikka City Library, advertising agency LR Mainos and me as a project worker during summer and autumn 2012. The project was funded by ELY-centre.

My area of responsibility was to plan and write the content of web pages, which aims to develop youth's library using skills and ways to find information on the Internet. The main target group of the site were 5. to 7. -graders. However, those web pages can easily be adapted when teaching younger and older pupils too.

My thesis is a closing report of Nällimukula -project. Its goal is to describe how web pages were made and analyse that process in critical perspective. This thesis consists of two parts. The first part explains how Nällimukula was planned and carried out, while the second part deals with the survey and test results. The nature of this thesis is a case study, as it relies on the practical library work. I used a quantitative research method and collected the material by a questionnaire, which was responded by 17 people. Based on the results, the pages received both negative and positive feedback. Some suggestions of improvements were also made, for example, one respondent hoped for information retrieval games, while the other believed that web page's text was too small and unclear.

Keywords: youth, library use, information retrieval, teaching, Kurikka

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	6
KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET	7
1 JOHDANTO	9
2 NUORISTA, TIEDONHAUSTA JA OPETTAMISESTA	12
2.1 Nuortenkirjastotyöstä	12
2.2 Nuorten tiedonhakutaidot	15
2.3 Tiedonhaun opettamisesta	18
2.4 Miten muut sen tekivät?	22
2.4.1 Jyväskylä	22
2.4.2 Kajaani ja Kuopio	23
2.4.3 Lieto	24
3 PROJEKTI NÄLLIMUKULA	25
3.1 Projektin tavoitteet	25
3.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuskysymykset.....	27
4 NÄLLIMUKULA LÖYTÄÄ! –SIVUSTON SUUNNITTELU	29
4.1 Työn taustaa.....	29
4.2 Nällimukulan sisältö.....	31
5 SUUNNITELMASTA TOTEUTUKSEKSI.....	34
5.1 Sisällön tuottamisen haasteet	34
5.2 Nällimukulan ABC	36
6 TESTAUS.....	44
6.1 Tuiskulan koulun 4.-6 -luokkalaiset Nällimukulan koekaniineina.....	44
6.2 Tulosten analysointia.....	44
6.3 Pohdintaa	48
7 LOPUKSI.....	50
LÄHTEET.....	52

LIITTEET.....	56

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuva 1. Nällimukula löytää! - sivuston etusivu	36
Kuva 2. Tiedonpuu	37
Kuva 3. Kirjasto ABC	37
Kuva 4. Tiedonhaku Kranneista	38
Kuva 5. Tiedonhaku Internetistä	39
Kuva 6. Tiedonhakulinkkejä	40
Kuva 7. Tietokannat	41
Kuva 8. Esitelmä?! APUA!!	42
Kuva 9. Mikä media?	42
Kuvio 1. Kuinka usein käyt kirjastossa/kirjastoautolla?	45
Kuvio 2. Mitä yleensä teet kirjastossa?.....	45
Kuvio 3. Mielestäni tämä kirjastonkäytön opetustunti oli.....	46
Kuvio 4. Mitä mieltä olet Nällimukulan verkkosivuista?.....	47
Kuvio 5. Suosittelisitko Nällimukulaa ystävällesi?.....	47

KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

Diginatiivi	Vuonna 1993 tai sen jälkeen syntynyt henkilö, joka on syntynyt teknologisoituneeseen maailmaan (Tuominen, 2012 [Viitattu 19.11.2012]).
Informaatiolukutaito	On valmiuksia arvioida, etsiä, hankkia ja soveltaa informaatiota. Se on yksi uuslukukäsiteistä, joilla korostetaan, että aktiivisen, toiminnallisen lukutaidon saavuttamiseksi ei riitä pelkkä mekaaninen kirjoitus-, laskenta- ja lukutaito vaan siihen vaaditaan muutakin. (Poikela & Sormunen 2008, 10.)
Mediakasvatus	Mediakasvatuksella yritetään vaikuttaa tietoisesti yksilön median käyttöön ja mediataitoihin (Sallmén 2009, 9). Sen tehtävänä on tarjota tietoa median käytöstä, sekä kasvattaa medianhallintaa, mediarohkeutta ja mediaälyä (Heinonen 2011, 17).
Medialukutaito/mediataito	Tarkoittaa kykyä hankkia tietoa, analysoida, ilmaista, luoda, osallistua ja tulkita sitä sekä kykyä kyseenalaistaa, kysyä ja luoda uutta tietoa. Myös omien mediatekstien tuottaminen ja omiin tulkintoihin kannustaminen ovat osa medialukutaitoa. (Sallmén 2009, 9.)
Tiedonhaku	Tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoituksena on selvittää jokin itselle vieras asia esimerkiksi Internetistä löytyvän hakurobotin avulla.
Tiedonhankintataidot	Tarkoittaa taitoa hankkia tietoa ja käyttää sitä viisaasti. Tiedonlähteiden käyttötaitoa tärkeämpää on oppiminen. Oppimistehtävät ja ongelmanratkaisu ovat parhaita keinoja kehittää tiedonhallintataitoja. Niitä opettavalta

henkilöltä edellytetään pedagogista ja informaatioalan koulutusta. (Aaltonen & Rissanen 1999, 65.)

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee Kurikan kaupunginkirjastolle tehdyn Nällimukula löytää! -verkkosivuston syntyprosessia ja sen käyttöön ottamisen valmistelua. Verkkosivusto toteutettiin projektina yhteistyössä Kurikan kaupunginkirjaston ja seinäjokelaisen mainostoimisto LR Mainoksen kanssa ELY -keskuksen myöntämän rahoituksen turvin.

Sain aiheen opinnäytetyölleni ollessani työharjoittelussa Kurikan pääkirjastossa syksyllä 2011. Kurikan kaupunginkirjastossa tarvittiin pohja kirjastonkäytön ja tiedonhaun opettamiseen, sillä heillä ei ole aikaisemmin ollut sellaista käytössä. Sen sijaan opettaminen oli integroitu kirjavinkkauksen tai kirjastoon tutustumisen yhteyteen.

Niinpä syntyi idea Nällimukulasta, jonka tarkoituksena on kehittää kurikkalaisten lasten ja nuorten tiedonhallintaan ja kirjastonkäyttöön liittyviä taitoja. Olin mukana projektityöntekijänä ja työnkuvaani kuului sivuston sisällön suunnittelu ja kirjoittaminen. Kirjoitustyö ajoittui elo- ja syyskuulle 2012, jonka jälkeen sisältö muokattiin verkkosivuille sopivaksi ja LR Mainoksen työntekijä hoiti sen teknisen toteutuksen. Sivuston valmistuttua siitä järjestettiin testaus Tuiskulan koulun 4.-6. -luokkalaisille, minkä yhteydessä testiryhmä täytti Nällimukulaa käsittelevän palautelomakkeen. Testauksen vastaajajoukko jäi pieneksi, mutta sen pohjalta sivustoa muokattiin saadun palautteen perusteella.

Tekemäni opinnäytetyö oli luonteeltaan paitsi kvantitatiivinen kyselytutkimus myös toiminnallinen ja projektiluontoinen. (ELY -keskuksen rahoitus). ELY -keskus myöntää vuosittain avustusta yleisissä kirjastoissa tehtäville hankkeille, joilla kehitetään kirjastojen toimintaa. Nällimukula löytää! -hankkeelle myönnettiin hankerahoitusta yhteensä 10 000 euroa ja lisäksi siihen oli käytettävissä 3 000 euroa kirjaston omaa pääomaa. Hankkeella oli Kurikan koulujen ja kirjaston yhteistyöryhmän tuki. (Nällimukula löytää! [Viitattu 6.11.2012].) ELY -keskuksen hankerahoituksen ansiosta minut voitiin palkata pääkirjastoon työstimään Nällimukula löytää! -projektia kesällä 2012.

Kurikan kaupunki sijaitsee Etelä-Pohjanmaan maakunnassa 32 kilometrin päässä Seinäjoelta. Kurikan naapurikuntia ovat Ilmajoki, Jalasjärvi, Kauhajoki, Laihia, Maalahti, Närpiö ja Teuva. Pinta-alaltaan Kurikka on 918,45 km² ja siellä asuu viimeisimmän tilastotiedon mukaan yhteensä 14 437 henkilöä. Kurikka ja Jurva solmivat keskenään kuntaliitoksen vuonna 2009 (Kurikka [Viitattu 4.11.2012]).

Jalasjärvellä, Kauhavalla, Kurikassa ja Seinäjoella tehdään parhaillaan kuntarakenneselvitystä mahdollista kuntaliitosta silmällä pitäen. Lisäksi Kurikka ja Jalasjärvi tekevät myös keskinäistä selvitystä asiasta. Kuntarakenneselvityksestä tulisi olla tuloksia saatavilla ensi syksynä (Kurikan kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.9.2012, § 236).

Kurikan pääkirjasto perustettiin kansallisen heräämisen aikana vuonna 1863. Tuolloin kirjaston kokoelma koostui 60 kirjasta, joista valtaosa oli uskonnollisia. Kirjaston ensimmäinen sijoituspaikka oli johtaja Herman Hermaninpoika Plosilan kotona. (Keski-Saari, 1994.) Parhaimmillaan Kurikassa oli pääkirjaston lisäksi neljä sivukirjastoa ja vuonna 1971 otettiin käyttöön ensimmäinen kirjastoauto.

Jurvan kirjasto perustettiin vuonna 1874 ja tuolloin kirjaston kokoelmassa oli yhteensä 110 kirjaa, joita jurvalaiset lainasivat ahkerasti. Jurvassakin toimi parhaimpina vuosina useampi sivukirjasto, joista yksi sijaitsi Nuorisoseuralla. Kunnallinen kantakirjasto näki päivänvalon vasta vuonna 1935. (Lakso, [Viitattu 4.11.2012].)

Nykyään Kurikassa on yhteensä neljä kirjaston toimipistettä: Kurikan pääkirjasto, Kurikan kirjastoauto Präntti, Jurvan kirjasto sekä Jurvan kirjastoauto. Pääkirjastossa työskentelee kuusi kirjastoalan koulutuksen suorittanutta henkilöä, yksi oppisopimuskoulutuksessa oleva sekä kaksi tilapäisesti työllistettyä henkilöä. Jurvan kirjasto pyörii neljän kirjastoammattilaisen ja yhden työllistetyn henkilön voimin.

Kurikan kirjastopalvelut vastaavat hyvin maaseudun pikkukaupungin tarpeisiin. Asiakkailta tulee kiitosta esimerkiksi tapahtumista ja asiakaspalvelusta. Kirjasto on myös ulospäin suuntautunut ja aktiivisesti esillä esimerkiksi lehdistössä ja sosiaalisessa mediassa. Kurikan pääkirjastoa remontoitiin viimeksi kesällä 2011, jolloin siellä tehtiin lattiaremontti, osastomuutoksia sekä uusittiin kalusteita.

Henkilökunta kehittää monipuolisesti kirjaston palveluita asiakkailta saadun palautteen ja henkilökunnan omien ideoiden perusteella. Nällimukula on erinomainen osoitus tällaisesta ideoinnista!

Lämpimät kiitokset Kurikan pääkirjaston henkilökunnalle heidän avustaan Nällimukulan suunnittelu- ja kirjoitustyössä!

2 NUORISTA, TIEDONHAUSTA JA OPETTAMISESTA

2.1 Nuortenkirjastotyöstä

Nuorten vapaa-ajasta kilpailee moni taho. Heille on tarjolla paljon erilaista järjestettyä harrastustoimintaa, mutta se ei välttämättä kuitenkaan eri syistä johtuen tavoita kaikkia (esim. kiinnostavuus, ajankohta, kulkuvaikeudet). Nuoret harrastavat mielellään asioita, jotka eivät ole sidoksissa mihinkään tiettyyn paikkaan. Esimerkiksi musiikin kuunteleminen ja aktiivinen sosiaalisessa mediassa toimiminen ovat nuorten suosiossa.

Viime aikoina nuorista on kantautunut huolestuttavia uutisia monesta eri lähteestä. Esimerkiksi nuorisotyöttömyys on korkea ja myös syrjäytyneitä nuoria on paljon. Presidentti Sauli Niinistön mukaan syrjäytymistä voidaan ehkäistä panostamalla arkeen ja sen sisältämiin ihan tavallisiin asioihin. (Ihan tavallisia asioita [Viitattu 25.11.2012].) Myös kirjasto auttaa omalla toiminnallaan ehkäisemään nuorten syrjäytymistä mm. järjestämällä tapahtumia, innostamalla lukemisharrastukseen ja tarjoamalla nuorille paikan, jossa viettää aikaa.

Nuoret ovat silti ja tulevat tulevaisuudessakin olemaan yksi kirjaston haastavimmista käyttäjäryhmistä. Raisa Alamäki-Sajama (2007, 12) toteaa, että asiakkaat jaotellaan kirjastoissa perinteisesti lapsiin ja aikuisiin. Nuoret muistetaan ottaa jaotteluun mukaan vasta sitten, kun heidän merkitystään halutaan jostain syystä korostaa. Tämä käsitys on vähitellen murtumassa, sillä kirjastoissa on alettu ymmärtää, mikä merkitys nuorilla on kirjaston tulevaisuudelle.

Peltosen (2007, 130,142) mukaan nuoret elävät verkossa liikkuvan, nopeasti päivittyvän tiedon aikaa, kun taas kirjastot luottavat edelleen vahvasti kirjojen välittämään painettuun sanaan. Kirjastoaineiston hitauden sietämisen ennakoiminen ja opettaminen nuorille onkin sen vuoksi iso haaste kirjastossa työskenteleville ihmisille. Nuoret ja kirjasto ovat siis luonteeltaan toistensa vastakohdat. Miten ne voisivat kohdata toisensa paremmin, ilman yhteen törmäämisiä ja hankalia tilanteita?

Kirjastojen ilmapiiri on muuttunut suvaitsevaisemmaksi nuoria kohtaan samaan tahtiin työntekijöiden asenteiden korjaantumisen kanssa. Osa stereotypioista elää kuitenkin edelleen sekä asiakkaiden, että kirjaston työntekijöiden puolella. Yleinen käsitys on, että erityisesti iäkkäämmät kirjaston työntekijät saattavat suhtautua nuoriin varauksellisesti. Raisa Alamäki-Sajama (2007, 12) toteaa, että vapaa-aikanaan nuoret muuttuvat kirjastonkäyttäjinä ongelmaksi, mutta parhaiten he sopivat kyseiseen kenttään tullessaan asiakkaiksi koulun ja kirjaston yhteistyön kautta. Jos siis kirjastoon jostain syystä eksyy meluava joukko nuoria, on helppo yleistää, että kaikki muutkin nuoret ovat samanlaisia.

Nuoriin liittyvät stereotypiat eivät ole pelkästään kirjastojen ongelma. Rosa Meriläinen (Helsingin Sanomat, 24.5.2012) pohtii kolumnissaan nuoriin asiakkaina liittyviä ennakkoluuloja. Esimerkiksi kahvilassa työntekijän suhtautuminen oli heti muuttunut kylmäksi ja epäluuloiseksi, kun hänen asiakkaakseen oli tullut nuori. Meriläinen vertasi keskenään nuoriin ja vanhuksiin suhtautumista: vanhuksia pidetään lutuisina, kun taas nuoriin suhtaudutaan epäilevästi ja heidän kuvitellaan olevan pahanteossa, mikäli heitä tapaa jossakin toimettomina.

Nuoriin panostaminen tuntuu olevan eräänlainen kirjastomaailman trendi tällä hetkellä. Esimerkiksi yleisten kirjastojen hankerekisteristä löytyy yhteensä 115 nuoriin liittyvää hanketta (2012, [Viitattu 8.11.2012]). Keskittymällä nuoriin kirjastot sijoittavat tulevaisuuteen. Kun nykypäivän nuoret kasvavat aikuisiksi, kirjastoon eksyvät todennäköisesti he, jotka ovat käyttäneet sitä myös itse ollessaan nuoria. Sen sijaan niitä, jotka eivät ole käyttäneet nuorena kirjastoa on hankalampi houkutella asiakkaiksi myöskään aikuisiällä.

Kirjastosta halutaan tehdä kaikille asiakkaille viihtyisä paikka, toinen olohuone, jossa he voivat tavata toisiaan ja olla kuin kotonaan. Sen vuoksi myös nuortenosastojen viihtyvyyteen ja tapahtumatarjontaan on alettu panostaa entistä enemmän. Kirjaston käyttäminen kun on paljon muutakin kuin lainauspalauttamista.

Espoossa sijaitsevalle Entressen kirjastolle (Espoon kirjastot Entresse, 27.3.2012) lapset, nuoret ja maahanmuuttajat ovat asiakasryhminä tärkeitä ja se onkin edelläkävijä heille tarkoitettujen kirjastopalveluiden tarjoajana. Entressen

nuortenosasto KIBE on suosittu paikka, jossa esimerkiksi pelataan paljon konsolipelejä. Kirjaston visiona on olla ”sumeesti edellä”, mikä tarkoittaa sitä, että se haluaa kehittyä samaan tahtiin tekniikan ja sosiaalisen median kanssa. Entressessä järjestetään paljon tapahtumia ja myös asiakkailta on mahdollisuus päästä esiintymään kirjastossa olevalla Estradilla. Lisäksi Entressen henkilökunta on monikulttuurista ja siellä panostetaan mediakasvatukseen monin tavoin. Muut kirjastot voisivat ottaa paljon oppia Entressen toiminnasta ja saada näin asiakkaisensa viihtymään entistä paremmin. Pienemmissä kirjastoissa resurssit luonnollisesti rajoittavat toimintaa.

Kurikan pääkirjastossa on erillinen nuortenosasto, joka sijaitsee lastenosaston välittömässä läheisyydessä. Nuortenosaston aineisto koostuu pääasiassa nuortenkirjoista, mutta niiden lisäksi siellä on myös nuortenlehtiä, helppolukuisia kirjoja sekä vieraskielistä kertomakirjallisuutta. Kirjastosta löytyy myös jonkin verran nuorille soveltuvia cd-levyjä, elokuvia ja äänikirjoja. Jurvassa nuortenosasto on sijoitettu lastenosaston yhteyteen. Aineistokuljetukset liikennöivät Krannit – kirjastojen (Isojoki, Karijoki, Kaskinen, Kauhajoki, Kurikka, Teuva) välillä syksyisin kaksi ja kesäisin kerran viikossa.

Kurikan kirjastot järjestävät erilaisille kohderyhmille tarkoitettuja tapahtumia. Nuorille suunnatuista voisi mainita yökirjaston, joita on järjestetty jo neljänä vuonna peräkkäin. Yökirjasto -tapahtuma on järjestetty ELY -keskuksen myöntämän hankerahoituksen turvin. Joka vuodelle on ollut oma teemansa ja tapahtuma on järjestetty vuorovuosina joko Kurikassa tai Jurvassa. Olin itse syksyllä 2011 mukana pitämässä merirosvoaiheista yökirjastoa, joka järjestettiin Jurvan kirjastossa. Ohjelmassa oli muun muassa temppurata sekä kirja-arvonta. Kurikan kirjastoista on saatavilla myös useita luokkasarjoja joita kouluun voi lainata. Lisäksi Kurikassa tehdään myös kirjavinkkausta sekä tarvittaessa luokkakäyntejä. Nällimukula löytää! -sivusto tuo mukanaan kokonaan uuden palvelun, tiedonhaun sekä kirjastonkäytön opettamisen, jotka molemmat kuuluvat kirjaston perustehtäviin.

2.2 Nuorten tiedonhakutaidot

Tietoa saadaan tiedonlähteistä, jotka luokitellaan karkeasti kolmeen eri ryhmään: painettuihin, sähköisiin ja suullisiin lähteisiin. Tämän lisäksi niitä voidaan jaotella myös yksityiskohtaisemmin. Esimerkiksi Haasion (2009, 11-12) mukaan tiedonlähteet jaotellaan neljään ryhmään. Jako ei hänen mukaansa kuitenkaan ole ehdoton, sillä sama lähde (kuten kirja) voi kuulua useaan eri ryhmään yhtäikaa:

- **suulliset** (muilta ihmisiltä saatu tieto) **ja kirjalliset lähteet** (esim. kirjat ja lehdet)
- **informaalit** (epäviralliset lähteet, kuten keskustelut) **ja formaalit lähteet** (kirjat ja muut dokumentit)
- **sisäiset** (organisaation sisäinen lähde) **ja ulkoiset lähteet** (organisaation ulkopuolinen lähde)
- **primääri-** (alkuperäislähde, esim. kirja), **sekundääri-** (viitteitä alkuperäislähteisiin, esim. bibliografiat) **ja tertiäärilähteet** (viitekokoomia, joiden tarkoituksena on helpottaa primääri- ja sekundäärilähteiden löytymistä, kuten bibliografiat bibliografioista)

Haasion mukaan (13) ihminen pyrkii tiedonhaussa kääntymään sellaisen lähteen puoleen, jonka käyttäminen on hänelle mahdollisimman vaivatonta ja nopeaa. Sen vuoksi turvaudumme usein sellaisiin tiedonlähteisiin, joita olemme käyttäneet aikaisemminkin ja joista meille on kertynyt positiivisia kokemuksia. Tuttuuden lisäksi mm. lähteen saatavuus, selkeys ja ymmärrettävyys sekä sen sisältämän informaation taso ovat tärkeitä tiedonhakijalle hänen valitessaan mitä lähdetä hän kulloinkin käyttää.

Ennen Internetin yleistymistä kirjastot kirjoineen olivat kansalaisten ainoa luotettava ja kaikille avoin tiedonhakupaikka. Tämä toi koululuokkia kirjastoon, jossa oppilaat oppivat miten painetusta hakuteoksesta haetaan tarvittavaa tietoa ja hyödynnetään sitä sekä tietämyksen lisäämiseen että esitelmien yms. tekemiseen. Luonnollisesti tiedon etsimiseen ja löytämiseen meni paljon aikaa. Painettujen lähteiden käyttäminen on syytä opettaa myös Internetin valtakaudella, sillä nykypäivän diginatiivit ovat vaarassa vieraantua tietokirjojen käyttämisestä, kun nopeasta tiedon valtatiestä on tullut hidasta kirjaa suosittumpi tiedonhakukanava.

Ari ja Minna Haasion (2008, 11) mukaan aikuiset pitävät nuoria monipuolisina ja taitavina Internetin käyttäjinä, koska he käyttävät sitä paljon ja ovat ”netissä kuin kotonaan”. Erityisesti sosiaalinen media ja pelaaminen, verkon viihteellinen käyttö on nuorten suosiossa. Sen sijaan tiedontarpeen tullessa kohdalle taitavalta Facebookin käyttäjältä saattaakin mennä sormi suuhun, kun hän ei ole varma mistä lähteä tietoa etsimään. Miten nuori yleensä hakee tietoa? Luultavasti hän avaa tietokoneen ja menee Googleen yhtä luontevasti, kuin ennen haettiin hyllystä tietokirja ja alettiin tehdä muistiinpanoja sen sisällöstä.

Google on kaikkien kaveri. Tämä hakukoneiden jättiläinen välittää käyttäjälleen runsaasti tietoa maan ja taivaan väliltä. Jotta tarvittavan tiedon voisi Googlestä löytää, täytyy osata käyttää tiedonhakustrategioita ja ymmärtää, miten hakukone toimii. Parhaiden tulosten saavuttaminen ei onnistu pelkkää perushakua käyttämällä, josta hakutulokseksi tulee yleensä usean tuhannen linkin joukko, joita kukaan ei jaksakaan käydä läpi.

Google tarjoaa runsaasti eri tapoja haun rajaamiseen ja sieltä löytyy myös erikoishakuja esimerkiksi kartoille ja kuville. Kimmo Tuomisen (Helsingin Sanomat 8.2.2012) mukaan nuoret eivät myöskään välttämättä ymmärrä, mikä ero on varsinaisilla hakutuloksilla ja maksetuilla mainoksilla. Se on yksi syy, minkä vuoksi he saattavat helposti joutua harhaan tiedonhakuja tehdessään.

Nuoret ovat tiedonhakijoina lyhytjänteisiä ja kärsimättömiä: he haluavat saada ikävät asiat tehtyä mahdollisimman nopeasti, jotta heillä olisi aikaa keskittyä niihin, jotka ovat heidän mielestään miellyttävämpiä. Sen vuoksi esimerkiksi koulutöihin tehtävät tiedonhaut saattavat jäädä pinnallisiksi ja hätäisesti tehdyiksi. Monilla nuorilla ei myöskään ole riittävästi tietoa tiedonhausta ja erilaisista tiedonlähteistä, mikä vaikuttaa esimerkiksi opiskeluun. Nuorten huonoista tiedonhakutaidoista ollaan huolissaan monesta syystä, mutta erityisesti siksi, että he ovat valmiita ”nielemään purematta” kohtaamansa tiedon. Kimmo Tuominen (Pääkirjoitus, Helsingin Sanomat 8.2.2012) korostaakin, että koulujen ja kirjastojen tulisi paneutua tähän ongelmaan tekemällä saumatonta yhteistyötä asian hyväksi.

EU Kids Online II -haastattelututkimuksessa tutkittiin eurooppalaisten lasten ja nuorten Internetin käyttämisen turvallisuutta ja sitä, kuinka usein he kohtaavat

siellä epämiellyttäviä asioita, kuten seksuaalista sisältöä tai kiusaamista (Haddon & Livingstone, [Viitattu 19.11.2012]). Tutkimus suoritettiin 25 Euroopan maassa aikavälillä 2009–2011. Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä 25.142 lasta sekä heidän vanhempiaan. Lapset olivat iältään 9-16 -vuotiaita. Tutkimuksen mukaan kohderyhmään kuuluvat lapset viettävät Internetissä keskimäärin 88 minuuttia päivässä. Tutkimuksessa selvisi, että suomalaiset lapset kohtaavat Internetissä paljon ikäviä asioita, mutta he eivät koe sitä kovin vakavaksi asiaksi. Suomessa tulisi tutkimuksen mukaan antaa enemmän mediakasvatusta. Lisäksi opetuksessa tulisi käyttää nykyistä enemmän tietotekniikkaa, sillä se on meillä vähäisempää kuin monessa muussa Euroopan maassa.

Jyväskylän yliopiston kasvatustieteellisestä tiedekunnasta tohtoriksi väitellyt Carita Kiili (2012, 58-61) tutki väitöskirjassaan, miten lukiolaiset hakevat, arvioivat ja työstävät Internetistä löytämäänsä tietoa tehdessään kirjoitelmia. Tutkimus suoritettiin kahdessa osassa äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen yhteydessä, siten että opiskelijat etsivät ensin tietoa Internetistä heille annetusta aiheesta ja kirjoittivat sen jälkeen tietojen pohjalta kirjoitelman. Ensimmäisessä osassa opiskelijat työskentelivät yksin, mutta toisessa osassa pareittain. Tutkimuksessa selvisi, että osalla opiskelijoista oli vaikeuksia löytää informaatiota, joka olisi ollut olennaista hänen tehtävänsä kannalta, mikä vei aikaa itse tehtävän kirjoittamiselta. Opiskelijoilla oli myös tiedonhakuun liittyviä ongelmia. Esimerkiksi hakukoneen toiminnan ymmärtämisessä oli hankaluuksia eikä osa tutkimukseen osallistuneista kiinnittänyt lähteiden luotettavuuden arvioimiseen kovinkaan paljon huomiota.

Keväällä 2012 Seinäjoen ammattikorkeakoulusta valmistunut Anni Ala-Piirto (2012, 3, 58) tutki Alajärven lukiolaisten tiedonhakutaitoja kyselylomakkeen ja tiedonhakutehtävien avulla. Hän sai tutkimuksestaan samankaltaisia tuloksia kuin Kiilikin: kohderyhmällä oli hankaluuksia löytää hyödyllisiä lähteitä ja sivuston luotettavuuden arvioimisessa oli myös vaikeuksia.

Kiilin ja Ala-Piirron tutkimusten tulokset ovat huolestuttavia. Eivätkä EU Kids Online II -tutkimuksen tuloksetkaan Suomen osalta kovin hyviltä näytä. Niiden perusteella nuoret tarvitsisivat lisää tiedonhaun opetusta, jossa kiinnitettäisiin huomiota nimenomaan lähteiden luotettavuuden arviointiin ja niiden hakemiseen. Lisäksi verkon vaaroista tulisi puhua nykyistä enemmän, jotta nuoret pysyisivät

paremmin suojassa niiltä. Nuorena opitut tiedonhakutaidot kantavat läpi elämän. Mitä aikaisemmin nuori oppii hakemaan tietoa tehokkaasti, sitä parempi.

Jokaisen tiedonhakijan tulee suhtautua kriittisesti löytämäänsä tietoon, oli se sitten mistä lähteestä tahansa. Internetissä kaikkiin sivuihin ei kannata luottaa, sillä varomaton liikkuminen ”netissä” voi koitua kohtalokkaaksi esimerkiksi viruksien ja roskapostin muodossa.

Ari Haasio (2011, 18) muistuttaa, että lähdekritiikin tärkeyttä ei pidä vähätellä myöskään painettujen lähteiden kohdalla, sillä niissäkin on verkossa olevan tiedon tavoin epätarkkuuksia ja virheitä. Hänen mukaansa painettuja ja verkosta löytyviä lähteitä voidaan arvioida pitkälti samoin kriteerein, jotka koskevat niin sivuston sisältöä kuin sen tekijääkin.

Hyvä tiedonhakija on monen osan summa. Hän osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä tilanteen mukaan niiden vaatimalla tavalla, osaa muotoilla hakusanansa ja hakulausekkeensa hyvin, ymmärtää tekijänoikeuden ja lähdekritiikin merkityksen sekä osaa käyttää oman kirjastonsa aineistotietokantaa. Aineistotietokannan käyttämisen osaaminen on tärkeää erityisesti kirjaston käyttäjälle, jotta hän oppii miten jokin tietty kirja löytyy tuhansien muiden joukosta. Kurikan Nällimukula löytää! – sivusto raapaisee näiden kaikkien aiheiden pintaa ja antaa lisäksi työkaluja siihen, mistä saa aiheesta lisää tietoa.

2.3 Tiedonhaun opettamisesta

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet hyväksyttiin Opetushallituksessa 16.1.2004. Ne voitiin ottaa käyttöön aikaisintaan saman vuoden elokuussa ja viimeistään 1.8.2006 niiden tuli olla käytössä Suomen jokaisessa peruskoulussa. (Perusopetus 2012.) Viestintä ja mediataito on yksi opetussuunnitelman perusteiden seitsemästä aihekokonaisuudesta, joiden tulee näkyä useiden oppiaineiden opetuksessa (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 32). Opetussuunnitelman mukaan viestintä ja mediataito tulee huomioida erityisesti äidinkieleessä ja kirjallisuudessa. Lisäksi esimerkiksi fysiikan

ja kemian, biologian sekä historian opettamisen yhteydessä tulee ottaa tiedonhaku huomioon opettamalla aiheeseen liittyvien tiedonlähteiden (ks. 2.2) käyttöä.

Opetussuunnitelman (Perusopetuksen opetussuunnitelma 2004, 51) mukaan 3.-5.-luokkalaisten tulee osata käyttää tietokirjoja, avata erilaisia tietotekstejä sekä tehdä yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista opetellen tiedonhaun vaiheita ohjatusti. Heidän tulee tutustua myös kirjastossa olevan aineiston ryhmittelyyn ja niiden sisältöihin sekä opetella kirjojen hakua ja varausta. 6.-9.-luokkalaisten tulee puolestaan hallita tiedonhakua monipuolisesti erilaisten lähteiden käyttämisestä tiedonhaun suunnitteluun, lähdekritiikkiin sekä lähdemerkintöjen ja muistiinpanojen tekemiseen (s. 55.)

Kurikan perusopetuksen opetussuunnitelmassa (12-14) on määritelty erityinen tietostrategia, jonka mukaisesti kaikkien koululaisten opetukseen sisältyy tieto- ja viestintätekniikkaa, jota käytetään oppimisen apuvälineenä. Kolmannella ja neljännellä luokalla keskitytään ennen kaikkea tietokoneen peruskäytön hallitsemiseen. Tavoitteena on, että tutuksi tulevat perusteet niin tekstinkäsittelystä, kuin tietokoneen käyttöön liittyvistä komennoista. Viidennellä ja kuudennella luokalla edellisinä vuosina opetellut taidot kehittyvät ja niiden lisäksi oppilaiden tietotekniikan opiskeluun kuuluu kuvankäsittelyä ja verkkotiedonhaakuun liittyviä asioita, kuten erilaisten hakukoneiden ominaisuuksia ja tekijänoikeutta. Yläkouluikäisille (7.-9.-luokkalaisille) tietotekniikka on valinnainen oppiaine, jonka kautta heille annetaan mahdollisuus kehittää opiskeluaan ja tutustua esimerkiksi tiedonhaakuun keskivertoa paremmin. Se tarjoaa apua myös uusien työtapojen kehittämiseen.

Viestintä ja mediatekniikka – aihekokonaisuuden opetuksessa painotetaan alaluokilla ennen kaikkea viestintätaitoja ja eettisyyttä, joiden tulisi kehittyä peruskoulussa opiskelun mittaan. Lisäksi pyritään opettamaan tiedonhakua monipuolisesti. (Kurikan peruskoulun opetussuunnitelma 18.) Tavoitteena on, että oppilas pystyy luontevasti soveltamaan viestintään ja mediatekniikkaan liittyviä perustietoja ja -taitoja omassa toiminnassaan (Haasio & Haasio 2008, 64).

Tiedonhankintataidot on Kurikan perusopetussuunnitelmassa liitetty osaksi äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. Kolmannella luokalla tutustutaan

aakkostamiseen ja sisällysluetteloon, neljännellä luokalla harjoitellaan kirjojen hakemiston ja sisällysluettelon käyttöä ja viidennellä luokalla mukaan tulevat tiedon hankkiminen eri välineistä, millaiseksi myös kirjasto määritellään. (Kurikan peruskoulun opetussuunnitelma, 31.) Kuudennella luokalla tiedonhankintataitoja opetellaan etsimällä itselle sopiva opiskelutekniikka (s.34).

Vasta yläkoulun seitsemännellä luokalla äidinkielen opiskelussa perehdytään kirjaston käyttämiseen sen aineiston ryhmittelyyn ja sisällön sekä lainauskäytäntöjen opettelemisen kautta. Opiskeluun liittyvät myös erilaisten tiedonlähteiden hallitseminen, muistiinpanojen tekeminen ja tiedon luotettavuuden arviointi (Kurikan peruskoulun opetussuunnitelma 2004, 35). Kahdeksannella luokalla kirjaston käyttämisen tulisi olla aktiivista (s. 37).

Vertailtaessa Kurikan peruskoulun opetussuunnitelmaa ja Opetushallituksen tekemää opetussuunnitelman kehystä keskenään käy ilmi, että ne vastaavat hyvin toisiaan. Molemmissa tiedonhallintataidot huomioidaan nimenomaan äidinkielessä ja kirjallisuudessa eikä siihen suuremmin muissa oppiaineissa puututa. Tietostrategian ansiosta tiedonhallintataitojen integroiminen osaksi minkä tahansa oppiaineen opetusta onnistuu Kurikassa hyvin.

Tiedonhaun opetusta tulisi integroida äidinkielen ja kirjallisuuden lisäksi myös muihin oppiaineisiin, koska se tehostaa oppimista. Vaikka oppilaat oppivatkin asioita eri tavoin, käsiteltävä asia jää todennäköisesti heidän mieleensä paremmin, kun heille annetaan mahdollisuus opetella asian tekemistä itse pelkän passiivisen seuraamisen sijaan. Esimerkiksi tiedonhaussa ei esitellä pelkästään erilaisia verkkolähteitä vaan annetaan oppilaiden etsiä tietoa itse. Oppiminen on oppilaille mielekkäämpää, jos heidän täytyy etsiä tietoa ratkaistakseen jokin konkreettinen mieltään painava kysymys. Tällöin myös tulokset ovat paremmat, kuin silloin jos he vain tekevät tehtäviä.

Mediakasvatus on vahva osa Kurikassa annettavaa perusopetusta. Se ilmenee mm. kuvankäsittelyn ja lähdekritiikin opettamisena. Kuvankäsittelyn yhteydessä opetellaan myös tulkitsemaan kuvia, mikä on osa medialukutaitoa. Opettajien suhtautuminen tiedonhaakuun ja mediakasvatukseen vaihtelee, sillä toiset opettajat käyttävät niitä hyväkseen enemmän kuin toiset. Niiden tarjoamien

mahdollisuuksien hyödyntäminen riippuu myös opettajasta itsestään. Tiedonhankintaa tulisi opettaa nykyistä enemmän, jotta oppilaista kehittyisi järkeviä ja taitavia tiedonhakijoita. Yhteistyökumppani löytyy kirjastosta, jonka perustehtäviin tiedonhaun opettaminen kuuluu.

Aaltosen ja Rissasen (1999, 65) mukaan tiedonhankintaa opettavan henkilön täytyy ymmärtää, että tiedonhankinta on osa oppimisprosessia. Hänen tulee tuntea monipuolisesti tiedonlähteitä sekä omata tietoammattilaisen valmiudet ja kyky ohjata opiskelijoita käyttämään tiedonlähteitä, kuin myös osata laatia ja ohjata oppimistehtäviä. Nämä ominaisuudet yhdistyvät nykypäivän kirjastolaisen työnkuvassa, koska siihen kuuluu mm. tiedonhankintaan ohjaamista ja opettamista. Lisäksi mediakasvatuksen monipuolinen hallitseminen ja medialukutaidon osaaminen ovat kirjastossa työskenteleville henkilöille tärkeitä ja tarpeellisia taitoja.

Tuntien valmistelemiseen vaatii suunnittelua. Suunnittelun pohjaksi opetuksesta vastaava kirjastolainen tarvitsee ennakkotietoja ryhmästä. Niiden pohjalta hän pystyy valmistelemaan tunnin, joka sopii tietyn ryhmän tarpeisiin. On tärkeää, että hän osaa itse käyttää tunnilla tarvitsemiaan verkkosivuja tai laitteita, jotta hän pystyy tarvittaessa neuvomaan muita. Kun tiedonhakua opettava tietää mitä opettaa, myös oppilaiden oppiminen on todennäköisempää, kuin tilanteessa, jossa oppilaat tietävät tietotekniikasta enemmän kuin opettajansa. Tila, jossa opetus järjestetään, kannattaa miettiä tarkasti, koska myös sillä on omat vaikutuksensa tunnin sujuvuudelle ja oppilaiden keskittymiskyvylle.

Tiedonhaun monipuolinen hallitseminen on tärkeää, koska tarvitsemme tietoa elämämme kaikissa vaiheissa niin opiskelun ja työskentelyn kuin vapaa-ajankin puitteissa. Tieto vie meitä eteenpäin elämässä ja sen avulla voimme kehittyä ihmisinä.

2.4 Miten muut sen tekivät?

2.4.1 Jyväskylä

Jyväskylän kaupunginkirjaston lohikäärme Hurmilus (Kuka kumman Hurmilus? [Viitattu 28.10.2012]) ohjaa lapset ja nuoret tiedonhaun ihmeelliseen maailmaan rauhallisella tyyllillään. Hurmiluksen verkkosivuilla opetetaan muun muassa käyttämään kirjastoa ja etsimään kirjoja hyllystä (Hurmiluksen kotisivut [Viitattu 28.10.2012]). Hurmiluksen kotisivujen ja esittelysivun lisäksi Jyväskylän kaupunginkirjaston sivuilla on ”kadonneet aakkoset” – niminen projekti, jossa on tietoa esimerkiksi kirjastonkäytön opetuksesta, tarinoista ja siitä miten tarvitsemansa kirjan löytää kirjaston monien tuhansien teosten joukosta (Jääskeläinen, Kanala, Kruuti, Viitakoski & Wecman [Viitattu 28.10.2012]).

Hurmilus on myös youtubessa, sillä herrasmieslohikäärmeellä on siellä oma kanava, joka sisältää yhteensä kuusi lyhyttä lapsille tarkoitettua kirjastoaiheista opetusvideota (Hurmilus [Viitattu 28.10.2012]). Ilmeisesti asiakkaat eivät kuitenkaan ole löytäneet kyseisiä videoita, sillä valtaosaa niistä on katsottu vain muutaman kerran. Kaikkein suosituin Hurmilusvideo kestää yhteensä 6:23 minuuttia. Se kertoo Hurmiluksen kirjastokierroksesta ja siinä kaikki muut viisi videota yhdistyvät kokonaisuudeksi. Hurmiluksesta tehtyjä videoita ei oikeastaan voi edes sanoa videoiksi, sillä niissä on ainoastaan puhetta eikä lainkaan liikkuvaa kuvaa. Se hyvä puoli niissä kuitenkin on, että videoiden pyörittämiseen ei tarvita mitään erikoista ohjelmaa. Hurmilus on siis kaikin puolin hyvin monipuolinen ja veikeä otus.

Jyväskylän kirjaston tiedonhaunopetusmateriaali ei kuitenkaan loppunut tähän, sillä siellä on Hurmiluksen lisäksi myös Veturi niminen sivusto (Veturi! Tiedonhankinnan verkkotutoriaali, [Viitattu 28.10.2012]), jossa opetetaan tiedonhakua teoreettisesti. Sivuston visuaalinen ilme – oranssi teksti punaisella pohjalla vaikeuttaa tekstin lukemista. Veturi takaa varmasti hyvät edellytykset oppia uusia asioita tiedonhausta, mutta informaatiota täynnä olevat sivut kaipaavat toimiakseen innostavaa opetusta.

2.4.2 Kajaani ja Kuopio

Kajaanin kaupunginkirjaston verkkosivut ovat tiedonhaun osalta niukat, sillä aiheesta ei ollut tietokantojen, muiden linkkien ja kirjastoluokituksen lisäksi muuta mainintaa (Pikalinkkejä, [Viitattu 28.10.2012]). Ilmeisesti syynä on se, että Kajaanilla on olemassa erillinen kirjastopolku, jossa perehdytään laajasti tiedonhaun ja kirjastonkäytön opettamiseen kirjavinkkausta unohtamatta (Kettunen 2011, 34). Kirjastopolku on osa laajempaa kulttuuripolkua. Kajaanin lisäksi kulttuuripolkua ja siihen yhdistyvää kirjastopolkua käytetään Espoossa, Hyvinkäällä, Kuopiossa, Mikkelissä ja Turussa.

Kajaanilainen lapsi voi astua kirjastopolulle ensimmäisen kerran toisella luokalla (Kirjastopolku 1.2.2012). Tällöin polulla tulevat vastaan kirjastonkäytön perusteet, kuten kirjastokortti ja se, miten kirjastossa käyttäydytään. Kolmannen luokan kirjastopolulla opetellaan aakkostamista ja luokitusta tehtäviä tekemällä. Viidennellä luokalla kirjastopolku laajenee tiedonhaun puolelle, kun oppilaat opettelevat mm. kirjaston aineistotietokannan käyttämistä ja kirjan hyllystä löytämistä. Seitsemännellä luokalla kirjastopolulla kerrataan aiemmin opittua tekemällä tehtäviä kirjastosuunnistuksen merkeissä. Näin oppilaille jää kokonaiskuva kirjaston käyttämisestä. Sivuille on tehty myös viisi erilaista kirjavinkkilistaa, jotka on laadittu kainuulaisten kirjailijoiden teoksista. Lisäksi sivuilla on runsaasti linkkejä ja tietoa myös opettajille.

Kuopion kaupunginkirjaston nuortensivut (Nuoret [Viitattu 1.10.2012]) rakentuvat neljän mielenkiintoa herättävän otsikon alle. Yhden takaa löytyy linkkejä aiheesta kuin aiheesta, toisen takaa kirjavinkkejä, kolmannen takaa teksti jostakin ajankohtaisesta aiheesta ja neljännestä pääsee lukemaan musiikki- ja elokuvavinkkejä. Tiedonhausta nuortensivuilla on yhteensä yhdeksän linkkiä jotka vievät muun muassa makupaloihin, mediakasvatukseen ja tiedonhaun perusteisiin (Linkkipläjäys, 12.12.2011). Sen sijaan varsinaista ”opetussivua” aiheesta ei ole saatavilla ollenkaan. Nuorten sivuilla on hieno visuaalinen ilme jossa selkeät kuvat ja kekseliään nimet kiinnittävät sivujen selaajan huomion.

2.4.3 Lieto

Liedon kunnankirjaston tekemässä kirjaviidakkoseikkailussa (Kirjaviidakkoseikkailu 2008) sivuston käyttäjiä opetetaan löytämään materiaalia kirjaston hyllyistä sekä aakkostamaan, etsimään tietoa ja lukemaan luettelointikortteja. Sivuilla on jokaisesta teemasta tehtäviä, jotka pohjautuvat hienosti opetettuihin asioihin. Niiden avulla ne jäävät varmasti sivuilla kävijöiden mieleen. Kirjaviidakossa seikkailee maskotti nimeltä Aapeli-apina, joka kommunikoi käyttäjän kanssa puhekuplien välityksellä. Kirjaviidakkoseikkailussa keskitytään ennen kaikkea kirjastonkäytön perustaitojen opettamiseen, joten se on tarkoitettu selkeästi nuoremmille käyttäjille, kuin Kurikan Nällimukula.

Opetusosion ja tehtävien lisäksi Kirjaviidakkoseikkailussa on myös peli, jossa lapset voivat testata oppimaansa. Pelissä on yhteensä kymmenen kysymystä. Jokaisesta oikein vastatusta kysymyksestä saa yhden pähkinän, joten maksimimäärä on kymmenen pähkinää. Kun itse kokeilin peliä, ne tehtävät, joissa piti hakea verkkokirjastosta aineistoa, toimivat huonosti. Vastaustilaa oli joihinkin kysymyksiin varattu liian vähän. Kirjaviidakkoseikkailuun kuuluu lisäksi hauska tarina, jossa Aapeli pelastaa kirjaston maailmankuulujen salapoliisien avulla (Lipasti & Malin, 2008). Tarinassa on avoin loppu, joten lukija saa itse ratkaista, miten se päättyy.

Kirjaviidakkoseikkailu on lapsia aktivoiva sivusto, jonka tarkoituksena on opettaa kirjastonkäyttöä selkeästi ja monipuolisesti. Pelit tekevät oppimisesta mielenkiintoista ja hauskaa lapsille ja ne antavat motivaatiota uusien asioiden opettelemiseen. Aiheeseen liittyvä tarina syventää sivuilla opetettujen asioiden merkityksiä.

3 PROJEKTI NÄLLIMUKULA

3.1 Projektin tavoitteet

Suoritin opintoihini kuuluvan 20 viikon mittaisen työharjoittelun Kurikan pääkirjastossa syksyllä 2011. Kirjastotoimenjohtaja ja erikoiskirjastonhoitaja kysyivät minulta 26.10.2011, kiinnostaisiko minua tehdä heille opinnäytetyönä tiedonhaun ja kirjastonkäytön opetuspaketti nuorille. Vaikka ensin emmin, lopulta tulin kuitenkin siihen tulokseen, että minun kannattaa ottaa opinnäytetyön aihe vastaan. Ensinnäkin se liittyy läheisesti nuortenkirjastotyöhön, joka kiinnostaa minua kirjastotyön osa-alueena paljon. Toiseksi minulla ei ollut tiedossa mitään muuta aihetta, josta tekisin opinnäytetyöni ja kolmanneksi ymmärsin, että saisin projektissa työskentelemisestä kallisarvoista kokemusta, josta olisi varmasti hyötyä tulevaisuudessa. Niinpä lupauduin ottamaan haasteen vastaan.

Projektin tarkoituksena oli tehdä Kurikan kaupunginkirjastolle toimiva verkko-opetusmateriaalipaketti, jota esimerkiksi erikoiskirjastonhoitaja voi käyttää tiedonhaunopetuksia ja kirjastonkäytön opetuksia pitäessään. Kirjastolla ei ole aikaisemmin ollut vastaavaa työkalua käytössään vaan tiedonhakua on opetettu satunnaisesti kirjavinkkauksen tai kirjastoon tutustumisen yhteydessä. Työntekijät olivat kuitenkin miettineet, että opetusten varalle olisi hyvä olla olemassa tietty runko, johon olisi helppo rakentaa tunti kuin tunti. Niinpä he keksivät ajatuksen materiaalipaketista, joka tekisi opetuksesta kaikin puolin helpompaa.

Verkkomateriaalissa kerrotaan tiedonhausta ja sen menetelmistä sekä kirjaston käyttämisestä käytännönläheisesti ja yksinkertaisesti. Yksi sivuston tärkeimmistä tavoitteista on opettaa nuorille kärsivällisyyttä tiedon hakemiseen ja tehostaa Internetin käyttämistä siltä osin.

Tiedonhaun ja kirjaston käyttämisen lisäksi Nällimukula löytää! -sivustolla haluttiin tuoda esiin myös muita ajankohtaisia teemoja, kuten medialukutaitoa ja lähdekriittisyyttä. Lähdekriittisyyden merkitystä haluttiin korostaa siksi, koska se vaatii monilla nuorilla vielä kehittymistä. Lisäksi kirjaston tarjoamia palveluita ja

mahdollisuuksia haluttiin tuoda paremmin esiin, jotta nuoret etsiytyisivät niiden pariin.

Verkko-opetusmateriaali on suunnattu ennen kaikkea 5.-7. -luokkalaisille, mutta kyseinen kohderyhmä ei kuitenkaan ole tiukka, sillä materiaali on suunniteltu helposti sovellettavaksi myös nuorempien tai vanhempien oppilaiden opettamiseen. Kolmasluokkalaisille voidaan opettaa esimerkiksi kirjaston käyttämistä ja siellä toimimista, kun taas viidesluokkalaisille tiedonhakua ja erilaisia tiedonlähteitä. Yksi Nällimukula löytää! -sivuston tekemiseen vaikuttavista keskeisistä tekijöistä oli myös laajasti puheenaiheena ollut huoli nuorten puutteellisista tiedonhakutaidoista.

Nykypäivän yhteiskunnassa ja informaatiotulvassa tulee olla tietoinen siitä, millaiseen tietoon kannattaa luottaa ja millaiseen ei. Nuoret ovat yleensä aika laiskoja tiedonhakijoita ja turvautuvat helposti tuttuun ja turvalliseen googlettamiseen tai wikipediaan. Jos he tietäisivät muista Internetin tarjoamista mahdollisuuksista ja tavoista hakea tietoa, on hyvin mahdollista että esimerkiksi wikipedian käyttäminen lähteenä saattaisi vähentyä. Nällimukula löytää! -sivusto yrittää myös omalta osaltaan vaikuttaa tähän, sillä sivustolla kerrotaan erilaisista tavoista hakea tietoa. Sivuilla keskitytään ennen kaikkea Internetin käyttämiseen tiedonhaun kanavana eikä niinkään paneuduta painettujen tiedonlähteiden käyttämisen opettamiseen.

Marja Kettusen (2011) opinnäytetyönä tekemä kirjastopolku Kajaanin kaupunginkirjastolle edustaa sisällöllisesti kattavaa ja monipuolista tiedonhaun ja kirjastonkäytön opetuspakettia. Se toimikin Nällimukula löytää – sivuston sisällöllisenä esikuvana. Nällimukulan ulkoasun esikuvana oli Liedon kunnankirjaston tekemä pirteä kirjaviidakkoseikkailu, sillä myös Nällimukulassa tavoitellaan pirteyttä ja houkuttelevaa ulkonäköä, joka kiinnittää sitä selaavien ihmisten huomion.

3.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni on case eli tapaustutkimus, jonka tavoitteena oli muodostaa sisältö Nällimukula löytää! -verkkosivustolle, kuvata sen syntyprosessia ja analysoida sitä kriittisesti. Opinnäytetyössäni on kaksi osaa. Työn ensimmäisessä osassa kuvailen ja analysoin Nällimukula löytää! -sivuston suunnittelun ja sisällöllisen toteutuksen prosessia, kun taas toisessa osassa käsittelen sivuston testausta ja palautekyselyn (liite 3) tuloksia.

Tutkimusaineistoni muodostui palautelomakkeista. Saamieni vastausten perusteella minun oli tarkoitus tutkia millaisen vaikutuksen sivusto teki nuoriin ja miten sen esittely vaikutti oppituntiin ja sen sujumiseen.

Tutkimus tehtiin informoituna kyselynä Nällimukula löytää! -sivuston testauksen yhteydessä. Kyse oli informoidusta kyselystä, sillä olin mukana jakamassa lomaketta henkilökohtaisesti testiryhmälleni ja ohjeistin sen täyttämisessä. Kysymykset käsittelivät Nällimukula löytää! -sivustoon liittyviä mielipiteitä sekä testiryhmäläisten kirjastonkäyttötapoja. Päätin kerätä aineiston lomakekyselyn avulla, sillä siten minun oli helpointa saada nuorilta palautetta Nällimukulasta.

Kysely on keskeinen tiedonkeruumenetelmä survey -tutkimuksessa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188). Kyseessä ovat sellaiset haastattelun, havainnoinnin ja kyselyn muodot, joissa aineisto kerätään kaikilta vastaajilta samalla tavoin. Survey – tutkimuksessa otoksen muodostavat sen kohdehenkilöt. Tekemäni palautekyselyn otoksena olivat Tuiskulan koulun 4.-6. -luokan oppilaat.

Kyselytutkimuksen etuna on se, että sen avulla saadaan kokoon helposti laajakin tutkimusaineisto, sekä se, että ne ovat tehokkaita ja aikaa säästäviä (190). Lomakkeen huolellinen suunnittelu helpottaa analysointia. Tulosten tulkinta voi kuitenkin olla hankalaa. Kysymyslomakkeiden heikkouksina puolestaan ovat mm. aineiston pinnallisuus, tutkimuksen vaatimaton tietoperusta, kysymyksistä vastaajille aiheutuneiden väärinymmärrysten kontrolloimisen hankaluus, sekä vastaajien tietämättömyys kyselyn aihetta kohtaan, josta saattaa myös seurata väärinymmärryksiä.

Kyselyni laatimisessa hankalinta oli kysymysten muotoileminen. Käytin pääasiassa vaihtoehtokysymyksiä, joihin oppilaat vastasivat ympyröimällä itseään parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Kyselyssä oli yhteensä seitsemän kysymystä, jotka jakaantuivat kahdelle A4 -paperiarkille. Kopioin kyselyn kaksipuolisena, joten vastaajien oli helppo täyttää se.

4 NÄLLIMUKULA LÖYTÄÄ! – SIVUSTON SUUNNITTELU

4.1 Nällimukulan taustaa

Tiedonhaun ja kirjastonkäytön opetus ovat kirjaston perustehtäviä, joiden avulla tuetaan lasten ja nuorten tiedonhallintataitojen kehittymistä ja toimimista vastuullisina Internetin käyttäjinä. Kirjasto on tärkeä yhteistyökumppani kouluille oppilaiden opettellessa kirjastoon ja tiedonhakuun liittyviä asioita. Jotta niiden opettaminen kirjastossa olisi tehokasta, tunnit vaativat valmistelua riippuen siitä, minkä ikäisiä oppilaita tunnille on milloinkin osallistumassa. Suunnittelun helpottamiseksi olisi hyvä, että kirjastolla olisi käytössä jokin pohja tms. mihin tunti olisi helppo rakentaa.

Kurikan kirjastolla ei ennen Nällimukula löytää! -sivuston olemassaoloa ollut käytössä kyseistä pohjaa vaan tunnit vedettiin ns. ”mutu - tuntumalla” satunnaisesti kirjavinkkauksen tai kirjastovierailujen yhteydessä (Nällimukula löytää! [Viitattu 26.11.2012]). Lasten ja nuorten tiedonhallintataidot vaativat kuitenkin jalostamista ja kartuttamista, joten siksi niiden opettamiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Huoli lasten ja nuorten huonoista tiedonhakutaidoista on todellinen, kuten osoittavat monet aiheesta tehdyt tutkimukset, Carita Kiilin väitöstutkimus yhtenä tuoreimmista.

Ennen Nällimukula löytää! -sivuston suunnittelun aloittamista tutkin muiden kirjastojen kotisivuja ja sitä, millä tavoin he opettavat tiedonhakua lapsille ja nuorille. Mielenkiintoisia ja yksityiskohtaisia työkaluja löytyi useita. Esimerkiksi Auran kirjaston fantasiatyökalu sivu teki vaikutuksen kauneudellaan (Auran kirjasto, 2011). Auran kirjastossa ei oltu panostettu tiedonhakuun mitenkään erityisesti, joten sen vuoksi sivusto ei vaikuttanut Nällimukulan suunnitteluun. Sen sijaan Jyväskylän, Kajaanin, Kuopion ja Liedon kirjastojen sivut tekivät suuremman vaikutuksen.

Jyväskylän kaupunginkirjastossa on panostettu tiedonhakuun ja kirjastonkäytön opetukseen monin tavoin. Kaikkein suurimman vaikutuksen minuun teki kuitenkin herrasmieslohikäärme Hurmilus, joka toimii lastenosaston maskottina. Siitä on

tehty perusteellinen infosivu, sillä on oma blogi ja itse lohikäärmeen ulkomuoto on viimeistelty. Herrasmieslohikäärmeestä näkee, että siihen on todella panostettu. Minua miellyttää Hurmiluksessa erityisesti se, että sillä on oma blogi ja sivut, joilla opetetaan tiedonhakua. Hurmiluksen kuvat ovat mahtavat ja profiili uskottava. Hoksullekin olisi ollut mukavaa tehdä oma blogi. Hylkäsin kuitenkin ajatuksen, sillä päivittäminen olisi luultavasti ollut hyvin vähäistä, koska kirjaston oman blogiakaan ei päivitetä kovin ahkerasti. Hurmiluksen oma youtube-videopalvelu oli myös mielenkiintoinen yksityiskohta. Sen sijaan Jyväskylän kaupunginkirjaston Veturi edusti mallia sellaisesta tiedonhaun työkalusta, joka ei tule kyseeseen. Veturi on aivan liian teoreettinen ja tylsä, jotta se kiinnostaisi lapsia tai nuoria. Kadonneiden aakkosten metsästyksestä sain ideoita erityisesti kirjaston toiminnasta kertovan sivun suunnitteluun.

Kajaanin kaupunginkirjasto – Kainuun maakuntakirjaston kirjastopolusta otin mallia Nällimukulan sisällön suunnitteluun. Kirjastopolku on hyvin monipuolinen ja mielenkiintoinen kokonaisuus, joka pohjautuu Kajaanin perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Sen tarkoituksena on innostaa lapsia ja nuoria käymään kirjastossa, lukemaan ja etsimään tietoa tehokkaasti. Kirjastopolulla tavoitellaan siis samoja asioita, kuin mitä Kurikassakin pidetään tärkeinä. Kettunen huomioi oppinäytetyössään hyvin eri-ikäiset lapset ja heidän tarpeensa, jotka heijastuvat myös kirjastopolussa. Kirjastopolun toteutuksessa on käytetty myös luovuutta ja kekseliäisyyttä, joten siinä opetus ei ole pelkästään opettajälähtöistä.

Kuopion kaupunginkirjaston nuortensivut olivat visuaaliselta ulkoasultaan hienot, vaikka siellä ei ollutkaan kovin paljon tiedonhakuun liittyvää sisältöä tai erillistä tiedonhaun opetussivua. Nuorten sivut oli tehty koostamalla asioita erilaisten otsikoiden alle, mikä oli kekseliäs ratkaisu.

Liedon kunnankirjaston kirjaviidakkoseikkailu oli vaikuttava pirteydellään ja erityisesti tummanvihreällä taustallaan. Viidakossa seikkaileva Aapeli-apina antoi minulle idean siitä, että Kurikan Nällimukulassa voisi olla maskotti, joka sanoo puhekuplien välityksellä jotain hauskaa ja opettavaista. Sivulla oleva tarina taas houkutteli kirjoittamaan myös Hoksusta ”syntytarinan”. Blogin ohella sekin jäi kuitenkin vain aikeeksi. Kirjastoviidakkoon laitettut pelit aktivoivat lasten oppimista. Selaillessani ja testatessani niitä ajattelin, että myös Nällimukulaan voisi tehdä

pelin, joka aktivoisi oppilaita. Nällimukula on kuitenkin nimenomaan materiaalipaketti, joten pelien kehittelyideat kaatuivat ennen kuin niitä ehti kunnolla muodostuakaan.

Kirjastojen verkkosivustojen tutkiminen oli mielenkiintoista. Monet niistä keskittyvät perusasioihin, kuten siihen, miten tietoa haetaan Internetistä tai miten kirjastossa toimitaan. Kajaanin kirjastopolku edusti näistä neljästä tarkemmin tutkimastani verkkosivusta kaikkein laajinta versiota tiedonhaunopetuksen työkalusta, kun taas Kuopion sivut suppeinta. Jyväskylä ja Lieto olivat siltä väliltä. Jokaisesta sivusta sain kuitenkin ideoita, joiden ansiosta saatoinkin aloittaa Nällimukulan suunnittelun toden teolla.

4.2 Nällimukulan sisältö

Alusta asti oli selvää, että halusimme tehdä Nällimukula löytää – sivustosta ainutlaatuisen, jotta sen tunnistaisi nimenomaan Kurikan kirjastojen omaksi. Kurikan kaupunginkirjastolla on tapana käyttää murre sanoja esimerkiksi projektien nimissä, joten myöskään Nällimukula ei tehnyt poikkeusta tässä asiassa. Nälli on nimittäin Kurikan murretta ja tarkoittaa oivaltavaa ja nokkelaa (Anttila 2011 [Viitattu 8.11.2012]). Se siis sopii paremmin kuin hyvin sivuston nimeen.

Nällimukulan suunnitteluprosessi alkoi jo alkuvuodesta 2012, kun tutkimusmenetelmien kurssilla opettajamme pyysi meitä tekemään tutkimussuunnitelman oman opinnäytetyön aiheesta. Sitä miettiessäni lähettelimme Kurikan erikoiskirjastonhoitajan kanssa sähköpostia toisillemme, missä keskustelimme niistä asioista ja teemoista, joita Nällimukulan tulisi sisältää.

Viestittelymme tuloksena syntyi Nällimukulan alustava sisältö. Siihen kuului Krannit – verkkokirjaston perushaun ja tarkennetun haun käyttämisen opettaminen sekä aiheeseen liittyvät tehtävät, tiedonhakua erilaisista tietokannoista (esimerkiksi Aleksi ja Arto), tiedonhakua Internetistä, erityisesti musiikista ja elokuvista, sekä tietoa mediakasvatuksesta. Viestien pohjalta koostin paperille

eräänlaisen rungon ja lähdin sitten siitä laventamaan ja kehittämään ajatusta Nällimukula löytää – sivustosta vähitellen edelleen.

Kurikan peruskoulun opetussuunnitelmassa tiedonhaun opetteleminen eri välineistä (kuten kirjasto) on liitetty osaksi viidennen luokan äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta (Kurikan perusopetuksen opetussuunnitelma, 31, 34-35). Kuudennella luokalla tiedonhakutaitoja kehitetään etsimällä itselle paras tapa opiskella. Kirjastonkäyttö tulee kunnolla mukaan opetukseen vasta seitsemännellä luokalla muun muassa lainauskäytäntöjen opettelemisen kautta.

Nällimukula vastaa opetussuunnitelmaan merkittyihin tavoitteisiin hyvin, sillä ne molemmat sisältävät niin tiedonhaun- kuin kirjastonkäytön opetustakin. Kirjastoon tutustuminen on merkitty melko myöhäiseen ajankohtaan, kun se on vasta seitsemännennen luokan yhteydessä. Ilmeisesti se on siinä siksi, koska yläkouluun mennessä koulutehtävät hankaloituvat ja aletaan vähitellen opetella lähteiden käyttöä esimerkiksi esitelmien teossa.

Yksi tärkeimmistä oivalluksista Nällimukulan suunnittelussa oli se, että sivustolle päätettiin laittaa Etelä-Pohjanmaan murretta puhuva maskotti. Myöhemmin murre tarkentui Kurikan murteeksi. Pyörittelimme erilaisia eläinvaihtoehtoja miettiessämme mikä sopisi parhaiten maskotiksi, kunnes päädyimme hirveen. Tämä jyhkeä sarvipää on Nällimukulan maskotiksi paras, koska sellainen komeilee myös Kurikan vaakunassa ja yksi hirvipatsas tarkastelee liikenteen soljumista Kurikan keskustassakin. Kurikan kirjastoauto Präntinkin kyljessä komeilee hirvi. Hoksu ei siis ole Nällimukulan maskottina Kurikan kaupunginkirjaston ainoa hirvi. Hoksusta erikoisen tekee se, että se puhuu Kurikan murretta ja sillä on yllään jussipaita, joka korostaa hahmon pohjalaisuutta. Hoksun graafisesta ilmeestä vastasi pääkirjaston oma taiteilija, yksi kirjaston työntekijöistä.

Sivuston värimaailman miettiminen oli mutkikasta. Mielestäni violetti olisi ollut hyvä sivuston pohjaväriksi, sillä se on myös Krannien kirjastokorttien pohjaväri. Erisävyisiä sinisiä mietittiin myös, erityisesti turkoosia, mutta luovuimme kuitenkin lopulta ajatuksesta, kun se ei sittenkään oikein tuntunut sopivan Hoksulle. Hirven luonnollinen elinympäristö kun on metsä, joka on väritään tummanvihreä eikä räikeän turkoosi. Niinpä aloimme kehitellä ideaa vihreästä, metsäisestä taustasta.

Melko pian sen jälkeen meillä tuli erikoiskirjastonhoitajan kanssa uudelleen puhetta tiedonpuusta. Aloimme suunnitella jättimäistä kuusipuuta, joka toimisi sivuston etusivuna. Mitä enemmän asiaa ajattelin, sitä paremmalta se alkoi vähitellen vaikuttaa.

Suunnittelussa ei tarvinnut tehdä kovinkaan paljon kompromisseja, vaikka itse suunnitelma muuttui matkan varrella useasti. Lopulliset päätökset olivat projektityöntekijän vastuulla.

5 SUUNNITELMASTA TOTEUTUKSEKSI

5.1 Sisällön tuottamisen haasteet

Pitkin kesää täydentynyt suunnitelma muotoutui konkreettiseksi Nällimukulan sisällöksi elokuun loppupuolen ja syyskuun kahden ensimmäisen viikon aikana 2012. Yksityiskohtainen suunnittelu vei aikaa varsinaiselta kirjoittamiselta. Sen takia tuotin tekstiä produktiivisen viimetingan voimin, mikä varmasti vaikutti omalta osaltaan tuloksiin. Minulla ei myöskään ollut kovin paljoa kokemusta verkkosivujen tekemisestä, mistä johtuen minun oli hankalaa ajatella, miltä kirjoittamani tekstin tulisi verkossa näyttämään.

Aloitin kirjoittamisen *tiedonhaku Kranneista* -osiosta ja etenin pala palalta kohti mediakasvatusta. Teksti syntyi luettelomuotoisena, koska tavoittelin sillä ennen kaikkea selkeyttä ja helppolukuisuutta. Keskityin ehkä liikaa kirjastonkäytön perusasioihin, kuten Kranneihin, minkä seurauksena muut osuudet jäivät vähemmälle huomiolle. Erityisesti *mikä media*, *tietokannat* ja *tiedonhaku Internetistä* -osiot olisivat kaivanneet osakseen enemmän huomiota ja monipuolisempaa sisältöä. Sivustoa pyrittiin keventämään Kurikan murretta puhuvalla Hoksu -hivellä.

Olen erityisen pettynyt *mikä media* -osioon, sillä siitä tuli mielestäni aivan liian ympäröpyöreä. Sivuille olisi ollut mukava laittaa myös jotain käyttäjiä aktivoivia asioita tekemään tiedonhakutunneista mielenkiintoisempia ja oppimisesta hauskeempaa. Toisaalta hauskuus ja pelit eivät liity yleensä yhteen materiaalipakettien kanssa, joten miksi Nällimukula olisi tehnyt poikkeuksen siinä asiassa? Suunnittelun alkuvaiheessa ehdotin pelin kehittämistä sivuille, mutta erikoiskirjastonhoitaja ei ollut yhtään ehdotukseni kannalla. Niinpä Nällimukula löytää! -sivustosta tuli tuhti tietopaketti tiedonhausta ja kirjaston käyttämisestä, jonka lisäksi laadin esimerkkitehtäviä (liite 1), joita on tarkoitus tehdä oppitunneilla.

Kirjoitin Nällimukulan tekstin sen pohjalta, mitä olen näiden menneen kolmen ja puolen vuoden aikana kirjastomaailmasta oppinut. Siitä johtuen tekstistä tuli kevyttä, eikä tieteellistä ja vaikeasti ymmärrettävää. Kirjoittamisprosessin aikana

annoin tekstiäni luettavaksi sekä Kurikan kirjastotoimenjohtajalle, että erikoiskirjastonhoitajalle. He antoivat tekstistäni arvokasta palautetta, minkä ansiosta pystyin kehittämään sitä edelleen. Lisäksi eräs kirjastovirkailija oikoluki Kurikan murteella kirjoittamani Hoksun puheenvuorot. Hänen kommenttinsa olivat hyviä ja niiden ansiosta Hoksun puhe ”kuulostaa” aidolta.

Sivuille sijoitetut linkit korostavat tekstissä kertomiani asioita ja antavat niistä lisätietoja. Vertailllessani ensin suunnitelmiani ja sitten valmista tekstiä muiden kirjastojen tekemiin tiedonhakupaketteihin, mietin paljon sitä, että olenko kuitenkin tullut menneeksi työni kanssa siitä, mistä aita on matalin? Toisaalta, kun samaa aineistoa on tarkoitus käyttää eri-ikäisten ihmisten opettamiseen, se tekee tekstin kohdistamisesta hankalaa.

Parhaiten sivusto sopii 7. -luokkalaisille, sillä he pystyvät hyödyntämään sitä alakoululaisia monipuolisemmin. Sen vuoksi on harmillista, että seitsemäsluokkalaiset olivat estyneitä osallistumaan sivuston testaukseen. Sivusto on parhaimmillaan, kun sitä käytetään jonkin tiedontarpeen tyydyttämiseen. Oli se sitten jonkin uuden tiedonlähteen löytäminen tai kirjastokorttihakemuksen tulostaminen. Kun oppilaalla on motivaatio käyttää sivustoa, siitä saa kaikkein eniten irti.

Saatuani Nällimukulan tekstin valmiiksi lähetin sen erikoiskirjastonhoitajalle ja kirjastotoimenjohtajalle luettavaksi. Heidän kauttaan se kulkeutui edelleen LR Mainoksen suunnittelijalle, joka hoiti Nällimukula löytää! -sivuston teknisen toteutuksen. Kirjoittamani teksti oli liian pitkä (26 sivua) laitettavaksi verkkosivuille sellaisenaan, joten sitä muokattiin paljon. Sisällön lisäksi myös tekstin ulkoasu muuttui, luettelomuodosta luovuttiin ja teksti yhdisteltiin lyhyiksi kappaleiksi, jotta sivujen lukeminen toimisi paremmin verkkoympäristössä.

5.2 Nällimukulan ABC

Suunnitteluvaiheessa Nällimukulan sivumäärä vaihteli paljon. Päätimme, että kymmenen pääsivua on ehdoton maksimi sivuston pituudelle. Lopullisessa, toteutuneessa Nällimukulan versiossa on yhteensä kahdeksan pääsivua ja viisi alasivua.

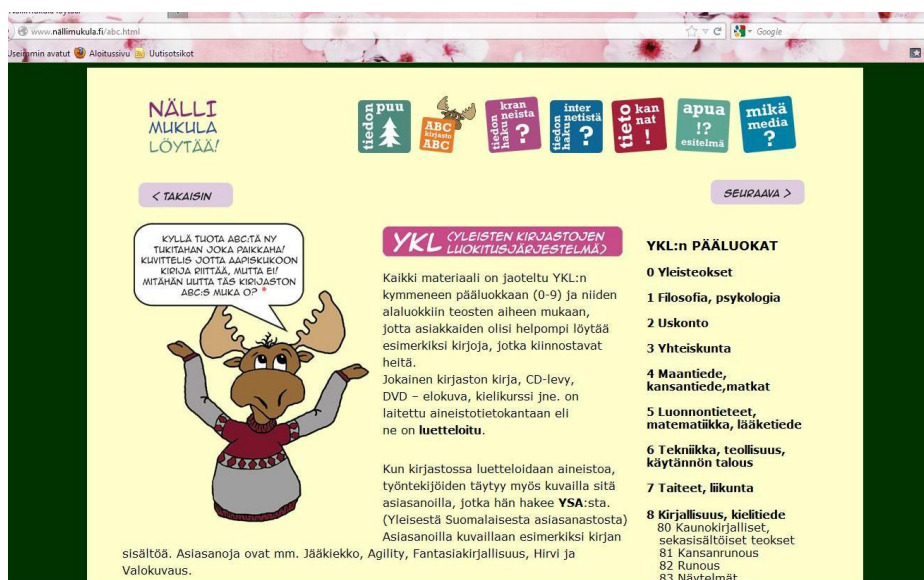
Kuva 1. Nällimukula löytää! – verkkosivuston etusivu (Lähde: Autio & Lahti-Röyskö 2012)

Nällimukula löytää! -verkkosivun ensimmäisellä pääsivulla animoitu Hoku kävelee ensin ruutuun ja toivottaa sitten Nällimukulan selaajan tervetulleeksi. Hän kertoo myös sivuston tarkoituksesta ja kohderyhmästä persoonallisella tyyllillään kuten kuvasta 1 voi havaita. Hoku on sivustoa selaavan oppilaan tai muun tiedonhakijan kaveri, joka kulkee tiedonhakijan mukana koko sivuston ajan.

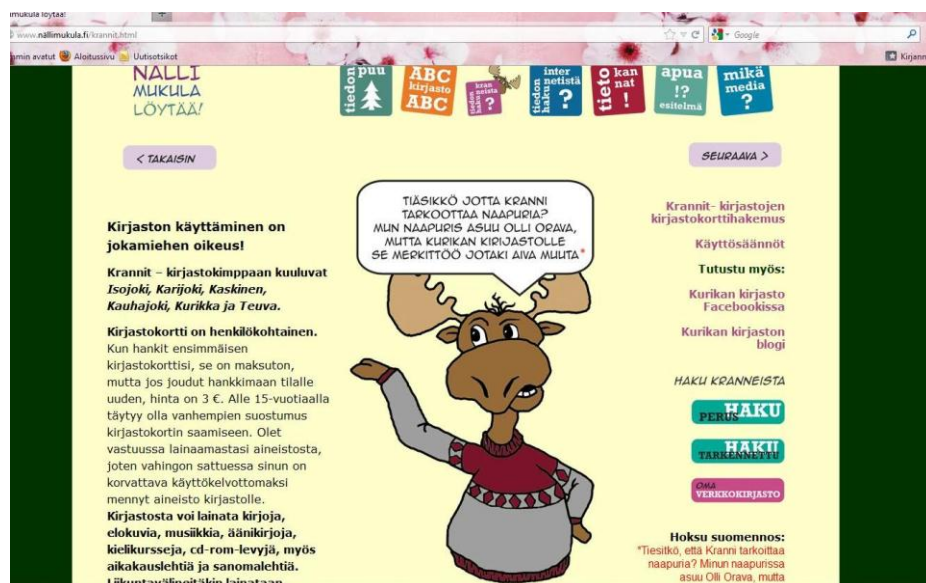
Kuva 2. Tiedonpuu (Lähde: Autio & Lahti-Röyskö 2012.)

Toinen pääsivu on Nällimukula löytää! -sivuston varsinainen etusivu, jonka kautta sivun selaaja pääsee tutustumaan Nällimukulan sivustoon paremmin klikkaamalla hiirellä tiedonpuussa olevia laattoja. Esimerkiksi *kirjasto ABC* -osiosta löytyy perustietoa kirjaston käyttämisestä, kun taas *mikä media*- osio käsittelee mediakasvatusta. Puu on animoitu, joten se heiluu, kun käyttäjä vie hiiren jonkin laatan päälle. (Kuva 2)

Kuva 3. Kirjasto ABC (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Kirjasto ABC -sivulla kerrotaan mm. kirjaston opasteista ja siitä, miten haluamansa kirjan löytää kirjaston hyllystä. Oikeassa reunassa näkyy yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmän kymmenen pääluokkaa, joista sivun selaajan on helppo opetella, mihin luokkaan esimerkiksi käsityökirjat kuuluvat. Tämä sivu on tarkoitettu nimenomaan kirjaston käytön perusopetukseen, sillä siinä määritellään muutama tärkeä käsite, jotka jokaisen kirjaston käyttäjän olisi hyvä tietää. ”Pieni Hoksu” kurkistaa navigaatiopalkissa aina sen laatan takaa, millä sivulla käyttäjä kulloinkin on. *ABC* - sivulla kerrotaan myös asiasanoista, mikä on mielestäni tärkeää, koska se saattaa olla nuorille vieras asia. Erityisen tyytyväinen olen tällä sivulla selkätarrakuvaan ja YKL:n pääluokkiin. Uskon, että sivu toimii hyvin opetuksessa, oli kyseessä mikä luokka tahansa, koska se on yksinkertainen ja selkeä, kun sivun asetteluun tottuu. (Kuva 3.)

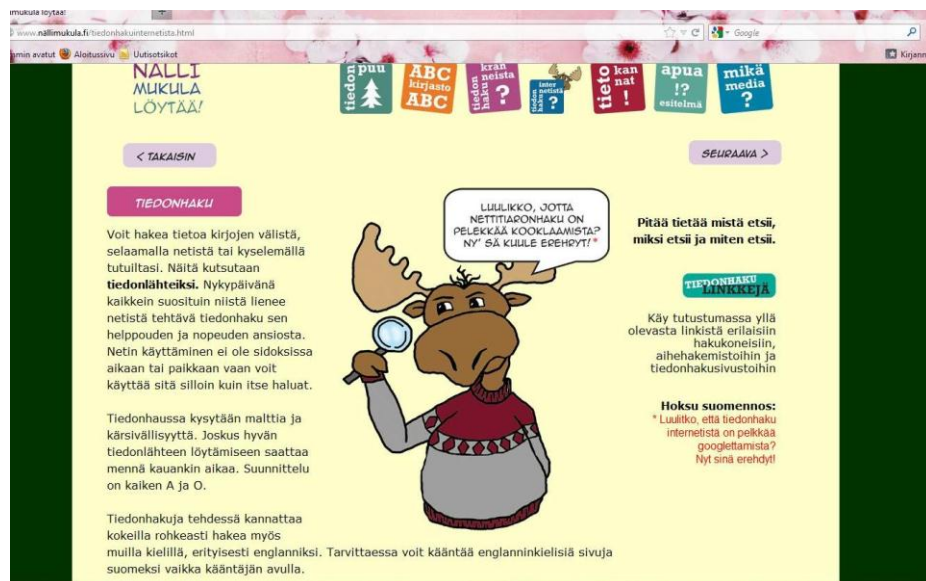

Kuva 4. Tiedonhaku Kranneista (Lähde: Lahti-Röyskö 2012)

Tiedonhaku Kranneista -osiossa syvennetään käyttäjien kirjaston käyttötaitoa ja kerrotaan siinä huomioitavista tärkeistä seikoista, kuten kirjastokortin henkilökohtaisuudesta ja aineiston laina-ajoista. Sivun oikeaan laitaan on koottu Kurikan kirjastoihin liittyviä linkkejä. Niiden kautta käyttäjä pääsee esimerkiksi Krannit -hakutoimintoihin ja lukemaan kirjastojen omaa blogia nimeltä Plokkari. *Perushakua* tai *tarkennettua hakua* klikkaamalla käyttäjälle avautuu aihetta käsittelevä alasivu, jossa kerrotaan kyseisen hakutoiminnon

perusominaisuuksista. Hakutoiminnoista selitetään melko pintapuolisesti ja yksinkertaisesti. Tarkoitus onkin, että tunnin pitäjä kertoo lisätietoja niistä oppitunnin aikana.

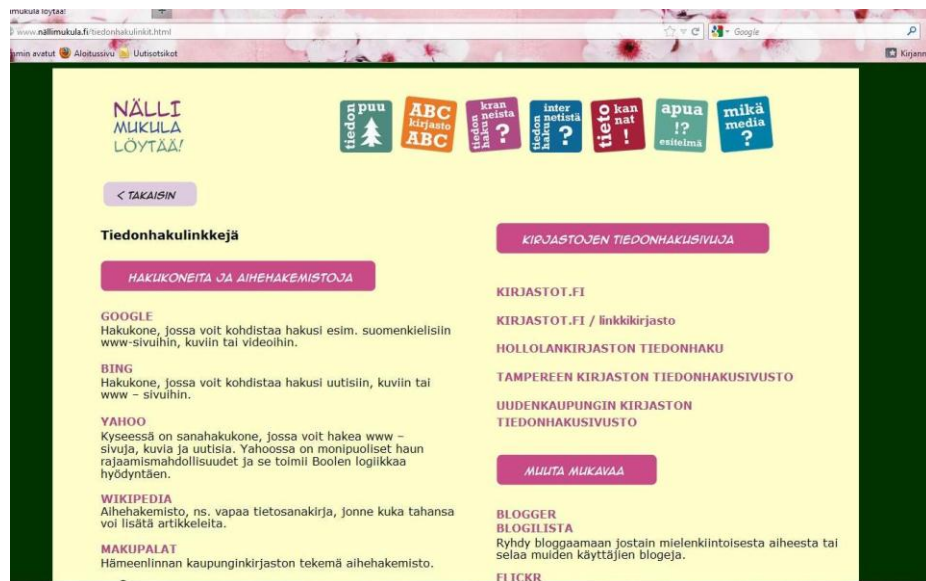
Alasivulta pääsee linkin kautta varsinaisiin hakutoimintoihin Krannit - sivulle, jossa tiedonhakua voi harjoitella käytännössä. Laatiessani esimerkkitehtävissä (ks. liite 1) on yhteensä 20 tehtävää, joissa harjoitellaan käyttämään sekä perus- että tarkennettua hakua. Laatiessani tehtäviä ei kuitenkaan ole pakko käyttää hakutoiminnon käyttämisen opettelemiseen. Nuorilla on oppimiseen enemmän motivaatiotakin, kun he etsivät aineistoa, joka kiinnostaa heitä aidosti. *Tiedonhaku Kranneista* -osion tarkoituksena on opettaa nuoria käyttämään kirjaston aineistotietokantaa ja löytämään heille mieluista tai tarpeellista aineistoa. Lisäksi sivuston tavoitteena on edistää nuorten tietämystä kirjaston palveluista ja toiminnasta. (Kuva 4.)

Kuva 5. Tiedonhaku Internetistä (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Viidennellä pääsivulla sivuston selaajat johdatetaan Internet-tiedonhaun mielenkiintoiseen maailmaan. Aluksi sivulla kerrotaan yleistietoa erilaisista tiedonlähteistä ja esitellään muutama Internet-tiedonlähde. Sivulla kerrotaan myös kahdesta erilaisesta hakumenetelmästä, fraasihausta ja Boolean operaattoreista. Niihin ei kuitenkaan mennä sen syvällisemmin, vaan aiheesta kiinnostuneet voivat

lukea lisää siitä linkkien takaa. Pysin koostamaan sivulle tietoa hakupalveluista, joista nuorille olisi hyötyä, mutta paljon niistä jäi mainitsematta. (Kuva 5.)

Kuva 6. Tiedonhakulinkkejä (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Tiedonhakulinkkejä on *Tiedonhaku Internetistä* -osion alasivu, jossa on nimensä mukaisesti tiedonhakulinkkejä kolmen eri otsikon (hakukoneita ja aihehakemistoja, kirjastojen tiedonhakusivuja sekä muuta mukavaa) alle ryhmiteltynä (Kuva 6). Hakukoneet ja aihehakemistot olisivat mielestäni vaatineet enemmän ohjeita sivujen varsinaiseen käyttämiseen. Se olisi kuitenkin tehnyt sivuista vielä nykyistäkin yksityiskohtaisemmat. Niinpä päädyin siihen, että kirjaston henkilökuntaan kuuluva voi Nällimukulan sivuja esitellessään kertoa miten tietoa haetaan esimerkiksi Makupalat-aihehakemistosta.

Esimerkkitehtävissä (liite 1) on myös Internet-tiedonhakua käsitteleviä tehtäviä osiossa 4. Tehtävien avulla opetellaan käyttämään mm. kirjastot.fi -palvelua sekä Bingiä. Linkkeihin valikoitui mukaan kolme melko samanlaista hakupalvelua (Bing, Google, Yahoo), mutta mielestäni nuorten on kuitenkin hyvä tietää niiden olemassaolosta ja siitä, millaisia palveluita ne sisältävät, ainakin pääpiirteittäin. Internet-tiedonhaun lisäksi laadin esimerkkitehtäviä myös Krannit -hausta ja tietokantojen käytöstä sekä aakkostuksesta. Tehtävien oikeat ratkaisut löytyvät liitteestä 2.

Kuva 7. Tietokannat (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Seitsemäs osio käsittelee *tietokantoja*. Sivulla esitellään kirjallisuutta, musiikkia ja elokuvia sisältäviä tietokantoja pääpiirteissään. Mukana on niin Elonet kuin Artokin. Kurikan kirjastossa on käytettävissä klassisen musiikin kuuntelupalvelu Naxos. Asiakkaat eivät kuitenkaan ole löytäneet palvelua kovin hyvin ja näin ollen sillä on vähän käyttäjiä. Osin tämän vuoksi Naxos päätyi mukaan myös Nällimukulan tietokannat -sivulle. Palstan oikeasta laidasta sivun selaaja voi lukea, miten palvelua käytetään. Toivottavasti palvelu saisi Nällimukulan myötä edes muutaman käyttäjän tai kokeilijan lisää. Musiikin lisäksi kyseisestä palvelusta löytyy myös tietoa musiikista. Sivun tarkoituksena on kertoa nuorille tietokantojen olemassaolosta ja siitä, että niistäkin löytää paljon mielenkiintoista tietoa. (Kuva 7.)

Kuva 8. Esitelmä?! APUA!! (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Miten esitelmä tehdään? Entä ajatuskartta? Miten esitelmä kirjoitetaan? Näihin ja muihin kysymyksiin vastaa Nällimukulan kahdeksas osio, joka käsittelee esitelmän tekemistä. Sivulla käydään esitelmän tekeminen läpi vaihe vaiheelta ja myös Hoksus paljastaa tehneensä kerran esitelmän. Sivun oikeaan laitaan on koottu esitelmän tekemiseen liittyviä linkkejä. Esimerkiksi Helsingin kaupunginkirjaston laatima esitelmäntekijän tietovisa antaa varmasti ajattelemisen aihetta henkilölle, jolla on esitelmä tehtävänä. (Kuva 8.)

Kuva 9. Mikä media? (Lähde: Lahti-Röyskö 2012.)

Viimeinen ja Nällimukula löytää! -sivuston päättävä osuus käsittelee *mediakasvatusta*, joka on lähiaikoina ollut pinnalla monessa yhteydessä. Sivulla kerrotaan mitä mediakasvatus on ja mitä kaikkea siihen liittyy. Sivun oikeaan laitaan on koottu valikoima aiheeseen liittyviä linkkejä. Esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton nuortennetti on varmasti tutustumisen arvoinen paikka kenelle nuorelle tahansa ja miksei aikuisellekin. *Mikä media* -osiossa annetaan pintaraapaisu aiheeseen. Sen on tarkoitus toimia keskustelun avaajana ja herättää kysymyksiä nuorissa. Vastauksia he voivat etsiä esimerkiksi linkkien takaa tai kysyä kirjastonhoitajalta. (Kuva 9.)

Nällimukula löytää! -sivusto tarjoaa sitä selaavalle avaimet tiedon maailmaan niin kirjastossa kuin Internetissäkin. Se on monen henkilön yhteistyön tulos, josta voimme olla ylpeitä. Mikäli tulevaisuudessa ilmenee tarvetta, sivustoa pystytään helposti laajentamaan. Esimerkiksi kirjavinkkauksen yhdistäminen osaksi kirjasto ABC:tä voisi olla hyvä idea. Vastaavasti pelit ja mediakasvatus toimisivat varmasti hyvin yhdessä. Aika näyttää, mihin suuntaan Nällimukula löytää! -sivusto kehittyy. Ensimmäinen askel kohti kurikkalaisten lasten ja nuorten parempia tiedonhakutaitoja on nyt otettu. Seuraavaksi voidaan keskittyä opetukseen ja seurata, milloin se alkaa kantaa hedelmää.

6 TESTAUS

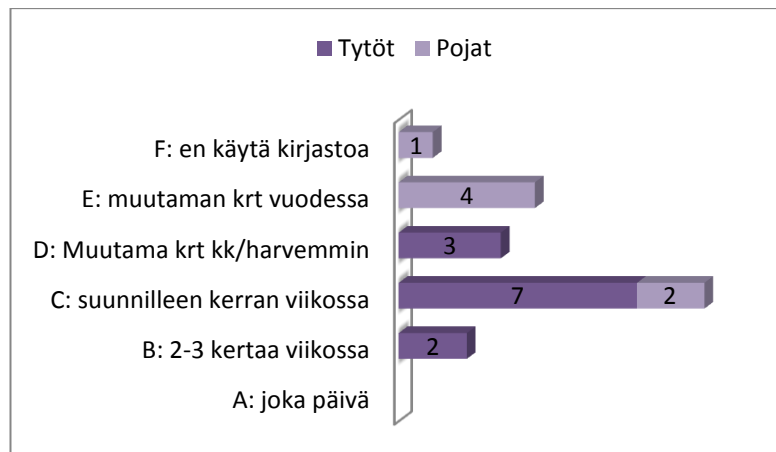
6.1 Tuiskulan koulun 4.-6. – luokkalaiset Nällimukulan koekaniineina

Marraskuulla 2012 Kurikan kaupunginkirjastossa järjestettiin Nällimukula löytää! -sivuston testaus Tuiskulan koulun 4.-6. -luokan oppilaille. Testiryhmässä oli yhteensä 18 oppilasta sekä kaksi opettajaa. Koulun esteestä johtuen, otantaan ei saatu mukaan 7. -luokkalaisia ollenkaan, joten siinä mielessä testiryhmä ei ollut opinnäytetyöni kannalta paras mahdollinen.

Testaustilaisuus kesti 45 minuuttia, jonka aikana testiryhmälle esiteltiin miten Nällimukula löytää! -sivusto toimii. Koululaiset olivat tietokoneella pareittain ja opettelivat sivuston käyttöä ohjaajan esimerkin mukaan. Palautelomakkeet jaettiin tunnin alussa, joten testiryhmällä oli mahdollisuus täyttää sitä oppitunnin mittaan. 17 oppitunnilla olijaa palautti lomakkeen tunnin päätyttyä, mutta osa vastaajista ei vastannut kaikkiin kysymyksiin. Vaikka otanta oli pieni, sain kuitenkin joka luokalta useamman vastauksen. Eniten oli viidesluokkalaisten vastauksia. Vastausten joukossa oli myös yksi opettajan täyttämä lomake.

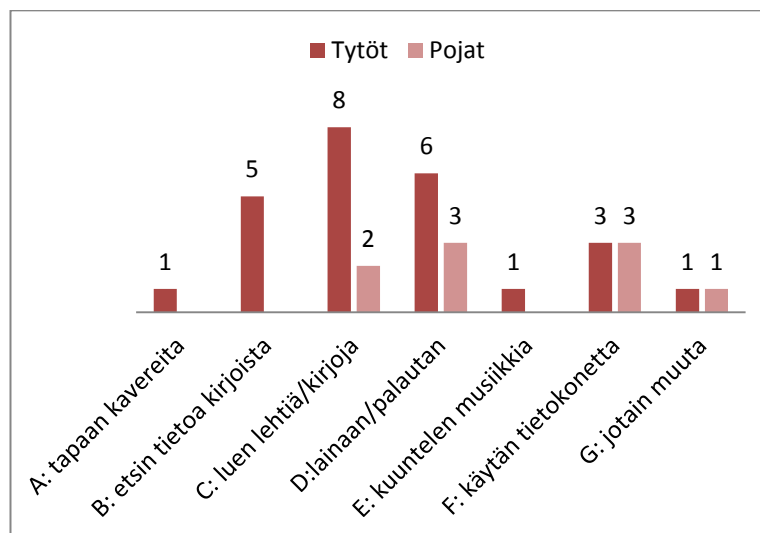
6.2 Tulosten analysointia

Laatimani palautelomake koostuu seitsemästä kysymyksestä, joissa selvitettiin Nällimukula löytää! -sivuston käyttäjäkokemusten lisäksi myös nuorten kirjastonkäytön syitä. Lomakkeessa kysytään kolmea taustamuuttujaa: vastaajan ikää, sukupuolta ja luokkaa. Analysoin vastauksia vastaajien luokka-asteen ja sukupuolen perusteella. Kysymyksistä kuusi oli monivalintakysymyksiä ja yksi avoin kysymys. Muutamassa monivalintakysymyksessä oli mahdollisuus vastata myös omin sanoin, mikäli valmiista vaihtoehtoista ei löytynyt sopivaa.

Kuvio 1. Kuinka usein käyt kirjastossa/kirjastoautolla?

Ensimmäiseen kysymykseen oli tarjolla kuusi erilaista vastausvaihtoehtoa. Kuten kuvio 1 voi nähdä, vaihtoehto C ”suunnilleen kerran viikossa” oli sekä tyttöjen, että poikien suosiossa. Tuloksista voi päätellä, että 4.-6. -luokkalaiset Tuiskulan koulun oppilaat ovat aktiivisia kirjaston käyttäjiä. Tytöt käyttävät kirjaston palveluja useammin kuin pojat.

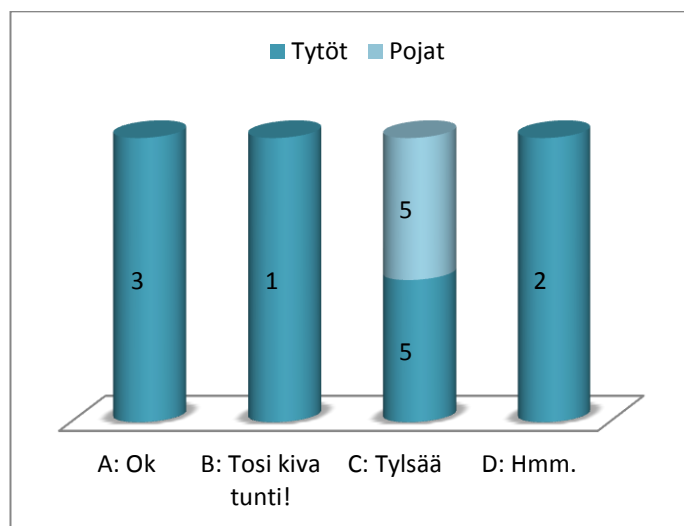

Kuvio 2. Mitä yleensä teet kirjastossa?

Toisen kysymyksen aiheena oli kirjaston käyttäminen. Kuten kuvio 2 havainnollistaa, enemmistö vastaajista valitsi vaihtoehdon C (luen lehtiä/kirjoja). Myös vaihtoehto D (lainaan/palautan aineistoa), oli useamman henkilön suosiossa. Monet vastaajista etsivät myös tietoa kirjoista. Toinen kysymys oli

ainoa seitsemästä, jossa vastaajat saattoivat valita useamman itselleen sopivan vaihtoehdon. Tuloksista käy selvästi ilmi, että testaukseen osallistuneet Tuiskulan koulun oppilaat käyttävät kirjastoa perinteisin tavoin.

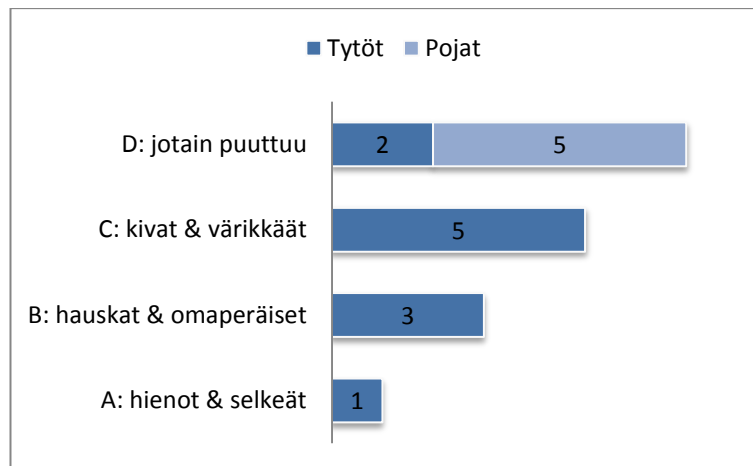
Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, ovatko vastaajat osallistuneet aikaisemmin kirjastonkäytön opetukseen. 15 henkilöä eli selkeä valtaosa vastasi kieltävästi, kun taas kaksi vastaajista kertoi osallistuneensa kirjastonkäytön opetukseen aikaisemminkin. Kurikan peruskoulun opetussuunnitelman kannalta mietittynä tulos ei ollut kovin yllättävä, sillä sen mukaan oppilaille aletaan opettaa kirjaston käyttöä kunnolla vasta 7. -luokalla (ks.2.3).

Kuvio 3. Mielestäni tämä kirjastonkäytön opetustunti oli...

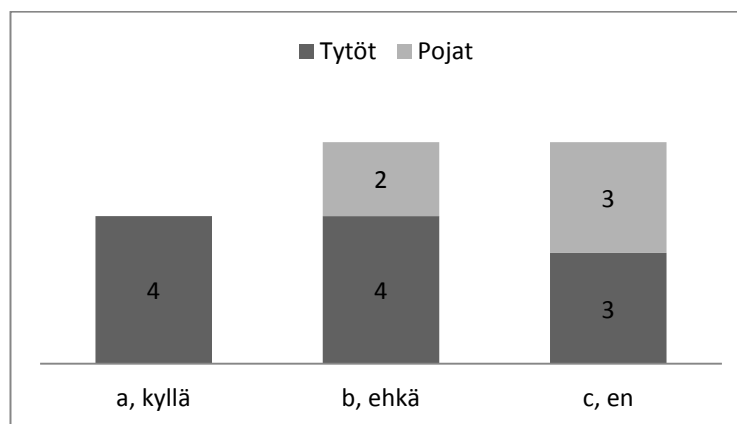
Neljännessä kysymyksessä haluttiin tietää, millaisia ajatuksia Nällibukula löytää -sivuston käyttämisen opetteleminen herätti vastaajissa. Vaihtoehdot olivat hymiömuotoisia ja tulkitsin ne yllä olevassa kuviossa (kuvio 3) esitetyllä tavalla. Kuten siitä voi nähdä, enemmistö vastaajista piti tuntia tylsänä. Neljän vastaajan mielestä tunti oli kiva, hauska tai mielenkiintoinen. Kahdelle vastaajalle tunti antoi miettimisen aiheita.

Mielipiteet vaihtelivat laidasta laitaan. On harmillista, että valtaosa oppilaista ei "lämmennyt" sivuston asialle. Olisikohan tulos ollut erilainen, jos 7. -luokkalaista olisi saatu mukaan testaukseen? Heidän keskittymiskykynsä on parempi, kuin nuorempien, joten tulosten parantuminen on hyvin mahdollista.

Kuvio 4. Mitä mieltä olet Nällimukulan verkkosivuista?

Viides kysymys käsitteli Nällimukula löytää! -sivuston visuaalista ulkonäköä. Kysymyksessä oli yhteensä neljä vastausvaihtoehtoa, joista D (jotain puuttuu) oli suosituin. Eräs vastaaja toivoi sivuille tiedonhakupelejä, mutta useimmat olivat unohtaneet perustella vastauksensa. Suurin osa vastaajista suhtautui sivuston ulkonäköön kuitenkin positiivisesti. A, B ja C -vaihtoehdot olivat turhan samanlaisia, mikä saattoi hämätä vastaajia. (Kuvio 4).

Kuvio 5. Suositteisitko Nällimukulaa ystävällesi?

Kysymyksessä kuusi tiedusteltiin suosittelisivatko vastaajat Nällimukula löytää! -sivustoa ystävälleen. Kuvio 5 osoittaa, että kuusi kyselyyn vastannutta voisi ehkä suositella sitä ystävälleen siinä tapauksessa, että häneltä kysyttäisiin neuvoa aiheesta, joka liittyy sivustoon. Toiset kuusi vastaajaa olivat sitä mieltä, että he eivät olisi valmiita suosittelemaan sivustoa kenellekään. Neljä vastaajaa piti sivuja hyödyllisinä ja näin ollen he olisivat valmiita suosittelemaan sitä. Kukaan pojista ei

valinnut vaihtoehtoa A, mikä kertoo siitä, että he suhtautuivat sivustoon tyttöjä kielteisemmin.

Seitsemäntenä oli palautelomakkeen ainoa avoin kysymys, jossa vastaajien toivottiin antavan kirjastolle palautetta. Kukaan vastaajista ei antanut kirjastolle suoraa palautetta, mutta Nällimukulan testaustilannetta kommentoitiin mm. moittimalla tietokoneiden hitautta testaustilanteessa. Viisi henkilöä jätti vastaamatta tähän kysymykseen kokonaan.

6.3 Pohdintaa

Palautelomaketta laatiessani pyrin tekemään kysymyksistä mahdollisimman yksinkertaisia ja ymmärrettäviä. Luulen, että osalla testiryhmän oppilaista oli kuitenkin vaikeuksia ymmärtää niitä, sillä monessa vastauslomakkeessa oli vastattu kysymyksiin poiketen niihin liittyvistä ohjeista. Toinen vaihtoehto on se, että heitä ei innostanut vastata kysymyksiin, koska heidän tietokoneella olemisensa – tunnin aikana - vaikeutti palautelomakkeen täyttämistä ja tunnin seuraamiseen keskittymistä.

Yllätyin positiivisesti siitä, että palautekyselyn tulokset osoittivat Tuiskulan koulun 4.-6. -luokkalaisten käyttävän kirjastoa ahkerasti. Erityisen mielenkiintoinen huomio oli se, että ainoastaan yksi kyselyyn vastanneista kertoi tapaavansa kirjastossa kavereitaan. Siihen vaikutti varmasti osaltaan myös se, että Tuiskula sijaitsee yli kolmen kilometrin päässä pääkirjastosta. Oletan, että kirjaston merkitys nuorten tapaamispaikkana olisi korostunut, mikäli palautekysely olisi tehty oppilaille, jotka käyvät koulua keskustassa, lähellä kirjastoa.

Kyselyyn vastanneet henkilöt käyttivät kirjastoa perinteisin tavoin. Erityisesti lehtien ja kirjojen lukeminen, tiedon etsiminen sekä lainaaminen ja palauttaminen olivat suosittuja. Lisäksi kohderyhmästä löytyi muutamia henkilöitä, jotka käyttävät kirjastossa tietokonetta.

Kyselyyn vastannut opettaja oli sitä mieltä, että Nällimukula löytää -sivustolla on paljon asiaa ja sitä voisi käyttää tukena esimerkiksi äidinkielen oppitunnilla. Eräs viidesluokkalainen tyttö oli sitä mieltä, että Nällimukula löytää! -sivusto oli

mielenkiintoinen, mutta se ei kuitenkaan kiinnosta häntä. Testausta vaikeuttivat tekniset ongelmat: langattoman verkon ylikuormittuminen sekä sivuston hidas toimivuus ja latautuminen, joihin ei osattu varautua etukäteen. Testaustapahtuman huolellisemmalla suunnittelulla teknisiltä vaikeuksista olisi todennäköisesti välttytty.

7 LOPUKSI

Yksi haasteellisimmista asioista Nällimukulan sisällön tuottamisessa oli mielestäni se, miten kertoa asioista tiiviisti ja informatiivisesti. Ajatuksia oli hankala ”kääntää” perinteisen tekstin ajattelemisesta verkkosivuilla olevaan tekstiin. Lisäksi, vaikka oli paljon asioita, joita olisin halunnut käsitellä ja kertoa tiedonhausta ja muista tärkeistä teemoista, ajatusten sanoiksi pukeminen oli hankalaa. Tässä ongelmassa minua auttoivat onneksi keskustelut, joita kävin Kurikan pääkirjaston työntekijöiden kanssa. Heidän antamansa palaute oli kaikin puolin tärkeää projektin edetessä.

Tiedonhakupaketteja selaillessani mieleeni tuli pakostakin se, että miksi kirjastot haluavat tehdä itselleen välttämättä oman työkalun tiedonhakuun, vaikka he voisivat tehdä muiden kirjastojen kanssa yhteistyötä kehittämällä yhden yhteisen, jota kuka tahansa voi päivittää tarvittaessa. Siitäkin voitaisiin siis tehdä wiki (= verkkosivusto, jota käyttäjät voivat muokata luomalla ja lisäämällä sinne informaatiota (Haasio, 2009, 95)). Tekevätkö kirjastot periaatteessa turhaa työtä haalimalla itselleen omia tiedonhaun työkaluja? Ehkä tiedonhaun opetuksen wikit ovat tulevaisuudessa todellisuutta, mutta vielä ainakin kirjastot puurtavat innoissaan omia verkkosivuja tiedonhaun ihmeellisestä maailmasta, kuten Kurikassakin tehtiin.

Näin jälkeenpäin ajateltuna pelin lisääminen Nällimukulan verkkosivuille olisi tuonut niille hyvää vaihtelua ja antanut nuorille mahdollisuuden olla tekijöinä ja kokijoina pelkän passiivisen klikkailun sijaan. Pelin sisältö olisi korostanut tekstissä opetettua asiaa, mutta toisaalta se olisi ollut materiaalipaketin ideaa vastaan.

Palautekyselyn otanta jäi turhan pieneksi, jotta siitä voisi vetää kovin tarkkoja johtopäätöksiä. Tutkimusosuuteni kompastui pienen otantansa lisäksi myös huonoon suunnitteluun. Jos sivustosta olisi järjestetty kaksi kyselyä yhden sijaan, tuloksetkin olisivat olleet erilaiset ja niistä olisi pystynyt päättämään paljon enemmän. Kyselylomakkeessa olisi myös ollut parantamisen varaa. Se oli sopivan mittainen, mutta kysymyksistä olisi kannattanut tehdä selkeämpiä ja yksinkertaisempia. Toisenlaisen vastaustekniikan käyttämistä olisi kannattanut myös harkita.

Nällimukulan kehittämismahdollisuudet ovat monet. Verkkosivua pystyy helposti laajentamaan, mikäli tulee mieleen sellaisia teemoja, joita siinä pitäisi käsitellä. Sen avulla voitaisiin tulevaisuudessa opettaa tiedonhakua esimerkiksi senioreille. Sivuston ohjeet kun ovat yksinkertaiset ja sopivat kaiken ikäisille. Seniorit osaisivat varmasti arvostaa nuoria enemmän myös Hoksun murrepuheenvuoroja.

Nällimukula löytää! -verkkosivusto edellyttää päivittämistä, jotta se pysyy ajan hermolla ja toimii hyvin. Viimeistään sitten, kun Kurikan kaupunginkirjastoon tulee Aurora -kirjastojärjestelmä, joudutaan Nällimukulan sivustolle tekemään suuria muutoksia erityisesti *tiedonhaku Kranneista* -osuuteen. Siihen saakka pärjätään varmasti pienemmilläkin, esimerkiksi sivuston päivittämisellä. Lisäksi tehtävät kaipaavat aika ajoin uudistamista.

Mielestäni projektimuotoinen työ on mielenkiintoista ja vastuullista, mutta haastavaa. Nällimukulassa toimiminen oli ”urani” ensimmäiseksi työkokemukseksi hyvä vaikka kohtasinkin matkan varrella paljon haasteita. Minussa elää pieni perfektionisti, joten en ollut tyytyväinen siihen, mitä loppujen lopuksi sain työpanoksellani projektissa aikaan. Opin sen aikana kuitenkin paljon uutta. Sen perusteella en pidä kovin utopistisena ajatuksena sitä, että joskus tulevaisuudessa työskentelisin projektissa uudelleen. Erityisesti lasten- ja nuortenkirjastotyöhön liittyvät projektit kiinnostavat minua, sillä se on kirjastotyön osa-alueista se, mihin haluan suuntautua.

LÄHTEET

- Aaltonen, L. & Rissanen K. 1999. Tiedosta tietämykseksi. Teoksessa: Niinikangas, L. (toim.) Kirjasto koulussa: opas uuteen koulu- ja oppilaitoskirjastoon. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 65.
- Alameri-Sajama, R. 2007. Tervetuloa sitten aikuisina! Nuoret kirjaston asiakkaina. Teoksessa: Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 9.
- Ala-Piirto, A. 2012. Alajärven lukiolaisten tiedonhakutaidot. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Kulttuurin yksikkö, kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46198/Ala-Piirto_Anni.pdf?sequence=3
- Anttila, A. 30.3.2011. Kurikka-Suomi – sanakirja. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.11.2012].
 Saatavana: <http://www.elisanet.fi/aantt/sanakirja.html>
- Auran kirjasto. 2011. Auran kirjasto. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.11.2012].
 Saatavana: <http://www.aura.fi/kirjasto/>
- Autio, M. & Lahti-Röyskö N. 2012. Nällimukula löytää! [Verkkosivu]. [Viitattu 17.11.2012]. Saatavana: <http://www.nallimukula.fi/>
- Görzig, A., Haddon, L., & Livingstone, S., Olafsson, K. & members of the EU Kids Online Network. 2012 EU Kids Online. [Raportti]. [Viitattu 19.11.2012].
 Saatavana:
<http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsOnlineIIReports/Final%20report.pdf>
- Haasio, A. 2011. Mitä iloa Internetistä? Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Haasio, A. & Haasio M. 2008. Pulpetit virtuaalivirrassa. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Haasio, A. 2009. Tiedon avain: Opas tiedonlähteille. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Heinonen, Anne 2011. Kirjastokasvatusta ja mediakasvatusta. [PDF]. [Viitattu 23.11.2012]. Saatavana:
http://mediakasvatus.kirjastot.fi/sites/default/files/RAAKAvedos_annenkirja.pdf
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007, Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Isoaho, P. 28.10.2011. Nällimukula löytää! [Verkkosivu]. [Viitattu 6.11.2012].

Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/n%C3%A4llimukula-%C3%B6yt%C3%A4%C3%A4>

Jyväskylän kaupunginkirjasto – Keski-Suomen maakuntakirjasto. 2011. Hurmilus. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.10.2012].

http://www.youtube.com/user/hurmilus?feature=results_main

Jyväskylän kaupunginkirjasto – Keski-Suomen maakuntakirjasto. Hurmiluksen kotisivut. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.10.2012]. Saatavana:

<http://www3.jkl.fi/kirjasto/hurmilus/index.htm>

Jyväskylän kaupunginkirjasto – Keski-Suomen maakuntakirjasto. Kuka kumman Hurmilus? [Verkkosivu]. [Viitattu 28.10.2012]. Saatavana:

<http://www.jyvaskyla.fi/kirjasto/lentoon/hurmilus>

Jyväskylän kaupunginkirjasto- Keski-Suomen maakuntakirjasto. Veturi! Tiedonhankinnan verkkotutoriaali. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.10.2012].

Saatavana: <http://www3.jkl.fi/kirjasto/veturi/etusivu.htm>

Jääskeläinen, H., Kanal, S., Kruuti, L., Viitakoski, M. & Weckman, H-P. Tervetuloa kadonneiden aakkosten metsästykseseen! [Verkkosivu]. [Viitattu 28.10.2012].

Saatavana: <http://www3.jkl.fi/kirjasto/aakkoset/>

Kajaanin kaupunginkirjasto – Kainuun maakuntakirjasto. 1.2.2012. Kirjastopolku. [Blogi]. [Viitattu 26.11.2012]. Saatavana: <http://kirjastopolku.blogspot.fi/>

Kajaanin kaupunginkirjasto-Kainuun maakuntakirjasto. Pikalinkkejä. [Verkkosivu].

[Viitattu 28.10.2012]. Saatavana: <http://www.kajaani.fi/kirjasto/>

Keski-Saari, K.1994. Kurikan kaupunginkirjaston historiaa, lyhennelmä.

[Verkkosivu]. [Viitattu 22.11.2012]. Saatavana:

<http://krannit.net/web/arena/kurikan-historiaa>

Kettunen, M. 2011. Kirjastopolulle! Kajaanin kaupunginkirjaston Kirjastopolun suunnittelu ja toteutus. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon. Saatavana:

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/27744/Kettunen_Marja.pdf?sequence=1

Kiili, C. 2012. Online reading as an individual and social practice. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta, maisteriohjelma. Väitöskirja.

Julkaisematon. Saatavana:

<http://dissertations.jyu.fi/studeduc/9789513947958.pdf>

Kuopion kaupunginkirjasto. 12.12.2012. Linkkipläjäys. [Verkkosivu]. [Viitattu 1.10.2012]. Saatavana: <http://kirjasto.kuopio.fi/default.aspx?id=102428>

- Kuopion kaupunginkirjasto. 8.11.2012. Nuoret. [Verkkosivu]. [Viitattu 1.10.2012].
Saattavana: <http://kirjasto.kuopio.fi/Nuoret>
- Kurikan kaupunki. 2012. Kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.9.2012
kaupunginhallituksen pöytäkirja 17.9.2012 § 236. Saattavana:
<http://kurikka.fi/ktweb/>
- Kurikan kaupunki. Kurikan perusopetuksen opetussuunnitelma. [PDF - tiedosto].
[Viitattu 26.11.2012]. Saattavana: http://kurikka.fi/koulut/yla-aste/ops/ops3_9.pdf
- Kurikka. [Verkkoartikkeli]. [Viitattu 4.11.2012]. Saattavana:
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kurikka>
- Lakso, P. Jurvan kirjaston historiaa, lyhennelmä. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.11.2012].
Saattavana: <http://krannit.net/web/arena/kurikan-historiaa>
- Liedon kunnankirjasto & Malin, M. 2008. Kirjaviidakkoseikkailu. [Verkkosivu].
[Viitattu 25.11.2012]. Saattavana: <http://kirjaviidakko.lieto.fi/>
- Lipasti, R. & Malin, M., 2008. Kuinka Aapeli-apina pelasti kirjaston. [Verkkosivu].
[Viitattu 25.11.2012]. Saattavana: <http://kirjaviidakko.lieto.fi/tarina.pdf>
- Meriläinen, R. 24.5.2012. Kolumni: Teiniviha on tyhmää. Helsinki: Helsingin
Sanomat. [Viitattu 25.11.2012]. Saattavana:
<http://www.hs.fi/elama/Teiniviha+on+tyhm%C3%A4%C3%A4/a1305570914757>
- Niinistö, S. 2012. Ihan tavallisia asioita.[Verkkosivu]. [Viitattu 25.11.2012].
Saattavana: <http://www.tavallisia.fi/>
- Opetushallitus. 2012. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.
[Verkkosivu]. [Viitattu 23.11.2012]. Saattavana:
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus
- Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. [Pdf].
[Viitattu 23.11.2012]. Saattavana:
http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf
- Peltonen, M. 2007. Mitä tarkoittaa KVG? Teoksessa: Alameri-Sajama, R. (toim.)
Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 130, 142.
- Poikela, E. & Sormunen, E. 2008. Informatiolukutaito ja oppiminen. Teoksessa:
Poikela, E & Sormunen, E. (toim.) Informaatio, informaatiolukutaito ja
oppiminen. 2. painos. Tampereen yliopistopaino Oy, Tampere 2008, 10.

- Sallmén, P. 2009. Mediakasvatusta vai mediasivistystä kirjastosta? Teoksessa: Verho, S. (toim.) Mediakasvatus kirjastossa. Helsinki: BTJ Finland Oy, 9.
- Somerma, P. 27.3.2012. Espoon kirjastot Entresse. [Video]. [Viitattu 24.11.2012]. Saatavana: http://www.youtube.com/watch?v=B7RcCi_h-Ts
- Tuominen, K. 8.2.2012. Nettisukupolven taidoista luullaan liikoja. [Verkkoartikkeli]. Helsinki: Helsingin Sanomat. [Viitattu 23.11.2012]. Saatavana: <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/Nettisukupolven+taidoista+luullaan+liikoja/a1305555221871>
- Yleisten kirjastojen hankerekisteri. Haku yleisten kirjastojen hankerekisteristä hakusanalla "nuoret". [Verkkosivu]. [Viitattu 8.11.2012]. http://hankkeet.kirjastot.fi/hankehaku?search_api_views_fulltext=nuoret&op.x=0&op.y=0

LIITTEET

LIITE 1 Esimerkkitehtävät

1. Krannit – haku

a. Perushaku

- i. Kuka on kirjoittanut kirjan "Gossip Girl – olet se, jonka haluan"?

- ii. Minä vuonna julkaistiin ensimmäinen painos Mauri Kunnaksen kuvakirjasta nimeltä "Robin Hood"?

- iii. Montako Mika Waltarin teosta Kranneista löytyy yhteensä?

- iv. Montako Rob Kiddin romaania löytyy Kranneista?

- v. Kuka kirjailija voitti Finlandia Junior - palkinnon vuonna 2011 teoksellaan "Valoa, valoa, valoa"?

- vi. Kenen käsialaa on fantasiakirjasarja "soturikissat"?

- vii. Löytyykö **Kurikan pääkirjastosta** elokuvaa nimeltä "Vettä elefanteille"?

- viii. Onko Paula Noronen kirjoittanut mitään muuta, kuin Supermarsu – kirjoja? Jos on, niin mitä?

- ix. Onko Kurikan kirjastoissa "The Simpsons" – elokuvaa?

- x. Löytyykö **Kurikan pääkirjastosta** vuonna 2004 ilmestynyttä nuottikirjaa, jonka nimi on "Kauneimmat rakkauslaulut : sata laulua rakkaudesta"?

b. Tarkennettu haku

- i. Kuka on kirjoittanut **mangaversion** teoksesta ”Maameren tarinat”?

- ii. Maija on **Jurvan kirjaston** asiakas. Hän on kiinnostunut japanilaisesta kulttuurista ja haluaisi oppia valmistamaan sushia. Montako sushi – aiheista kirjaa löydät Jurvan kirjastosta? Entä, mikä niistä on uusin?

- iii. 8-vuotias Kalle on innostunut origamista ja hän haluaisi lainata **Kurikan pääkirjastosta** tänä vuonna (2012) ilmestyneen origamikirjan. Mikä kirjan nimi on? Kuka sen on kirjoittanut?

- iv. Montako japanilaista elokuvaa on **Kurikan pääkirjastossa** yhteensä?

- v. Villen käärme näyttää kurjalta, joten Ville uskoo sen olevan sairas. Hän ei tiedä miten hoitaa lemmikkiään, joten hän päättää lainata kirjastosta käärmeen sairauksia käsittelevän kirjan. Ikävä kyllä sitä **ei** kuitenkaan **löydy** Kurikan pääkirjastosta, joten Villen ei auta muu, kuin tehdä kirjasta varaus. Mistä Krannit – kirjastosta Ville varaa kyseisen opuksen ja mikä sen nimi on?

- vi. Emma on aivan ihastunut Sinttu – kirjoihin. Eräänä päivänä hän tulee kirjastoon ja haluaa tietää montako niitä on ilmestynyt ja kuka kyseiset kirjat on kirjoittanut. Mitä vastaat hänelle?

- vii. Liisa etsii uusia neulomiskaavoja. Hän on kuullut ystävältään vuonna 2010 ilmestyneestä kirjasta, jossa on tämän mukaan hyviä ja helppoja ohjeita. Liisa haluaisi lainata juuri tämän

ystävänsä suosittelman kirjan. Löydätkö sen? Entä, mikä kyseisen teoksen nimi on?

viii. Pekka on innokas jääkiekon harrastaja. Montako jääkiekkoa käsittelevää kirjaa löytyy **Kurikan pääkirjastosta**? Mikä uusimman kirjan nimi on?

ix. 15-vuotias Minttu haluaisi oppia paremmaksi **nuoreksi, luovaksi kirjoittajaksi**. Minkä nimisestä kirjasta hän voisi löytää vinkkejä kirjoittamiseen?

x. Montako seikkailu – aiheista elokuvaa löytyy **Kurikan pääkirjastosta**?

2. Luokitus

a. Mihin luokkaan Eino Leinon teos ”Eino Leinon varhaisrunot” mielestäsi kuuluu?

- a) 86 Kirjallisuustiede
- b) 82.2 Runot
- c) 84.2 Kertomakirjallisuus

b. Ingrid Anderson on kirjoittanut teoksen ”Nuorten marsu- ja hamsterikirja” mikä on sen luokka?

- a) 67.45 Lemmikkieläinten hoito
- b) 58.11 Nisäkkäät
- c) 67.455 Pikkunisäkkäät

c. Mikä seuraavista EI ole yksi kaunokirjallisuuden alaluokista?

- a) 85.12 Sadut
- b) 85.32 Sarjakuvat/manga
- c) 84.2D Dekkarit
- d) 86.1 Yleinen kirjallisuudenhistoria
- e) 85.22 Kuvakirjat

3. Tietokannat

a. Aleksi

- i. Kuluttaja – lehti julkaisi vuonna 2011 jutun matkustamisesta Pietariin nimellä ”3 tietä Pietariin”. Kuka sen on kirjoittanut ja missä numerossa se on julkaistu?
-

- ii. Etsi artikkeleita asiasanalla ”MM-ralli”. Montako löysit?
-

- iii. Etenkin Afrikan sarvea koettelee nälänhätä. Montako nälänhätää käsittelevää artikkelia löydät Aleksista?
-

b. Fennica

- i. Montako viitettä (=kirjaa) löydät, kun teet Fennicassa haun kirjailija **Merja Jalon** nimellä?
-

- ii. Selvitä mikä on **Siri Kolun** ”Me Rosvolat ja Konnakaraoke” – teoksen ISBN – numero. Montako sivua siinä on?
-

- iii. Montako **ratsastus** – aiheista kirjaa löydät Fennicasta? Mikä on kolmannen niteen nimi?
-

c. Allmusic

- i. Hae tietokannasta **the Beatlesin** tiedot. Montako levyä kyseinen bändi julkaisi? _____
- ii. Sivun mustassa yläpalkissa on teksti ”**explore**” klikkaa sitä ja valitse genre, joka kiinnostaa sinua, esimerkiksi rock. Klikkaa sitten valitsemaasi genreä, valitse jokin sinua kiinnostava artisti ja tutki hänen sivuaan. Kannattaa erityisesti tutkia, mitä kätkeytyy ”**related**” otsikon alle. Sieltä voit löytää itsellesi ihan uusia tuttavuuksia, joita et ole aikaisemmin tiennyt olevan olemassakaan.

- iii. Allmusicissa voit selata myös uutuuslevyjä. Klikkaa vain oikeasta yläpalkista **"new releases"** niin pääset katselemaan niitä. Artistin nimeä klikkaamalla sinun on mahdollista päästä hänen tietoihinsa.

d. Elonet

- i. **Peter Franzen** on suomalainen näyttelijä, joka on esiintynyt monissa elokuvissa. Montako hänen tähdittämäänsä elokuvaa löydät Elonetistä? _____
- Rajaa hakutulosta vuosiluvun mukaan. Mikä on Franzenin **uusin** elokuva?

- ii. Kuka vastasi **"Härmä"** – elokuvan musiikista?

- iii. Ketkä leikkasivat **"Ice age 4"** – elokuvan?

- Minkä nimiselle hahmolle **Diandra** on lahjoittanut äänensä? _____

4. Tiedonhaku Internetistä

a. Google

- i. Testaa **Googlen play** – palvelua (yläpalkissa, klikkaa play) ja etsi sieltä muutama peli, jotka kiinnostavat sinua. Mikä on suosituin ilmainen peli? Entä maksullinen?

- ii. Tutustu **Googlen kääntäjään**, kirjoita vasemmanpuolimaiseen kenttään esimerkiksi jokin lause englanniksi ja käännä se jollekin muulle kielelle.
- iii. Testaa **Googlen reittihakua**. Montako kilometriä sinulla on sen mukaan kouluun? Entä kirjastoon?

b. Bing

- i. Mitä chincillat syövät?

ii. Millä nimellä lintuhämähäkki paremmin tunnetaan?

iii. Montako kirjastoaiheista uutista löydät Bingistä?

c. Makupalat

i. Tutki **matkailu** – osiota. Valitse sieltä jokin maa (esim. Australia) ja katso löydätkö sen alta joitakin mielenkiintoisia sivuja.

ii. Löydätkö makupaloista linkkiä sivuille, joilla opetetaan tekemään taikatemppuja?

iii. **Roolipelit** ovat mielenkiintoisia ja niistä voi oppia paljon uusia asioita. Onko Makupaloissa yhtään linkkiä sivuille, jossa kerrotaan roolipeleistä?

d. Yahoo

i. Etsi **kuninkaallisia** käsitteleviä uutisia. Montako löysit?

ii. Mikä on **Malesian** pääkaupunki?

iii. Minkä nimisiä kappaleita sisältää Justin Bieberin uusin levy nimeltä "Believe"? Montako kappaletta levyllä on yhteensä?

e. Kirjastot.fi

i. Valitse etusivulta "kirjastot". Klikkaa "H" – kirjainta, rullaa Helsingin kohdalle, klikkaa sitä ja selvitä montako kirjaston toimipistettä siellä on yhteensä. _____

ii. Minkä nimisessä yhteistyössä Helsinki on mukana?

- iii. Mene takaisin ”kunnan- ja kaupunginkirjastot” – listaan ja valitse kaksi kirjastoa joiden tietoja tarkastelet. Montako toimipistettä niillä kirjastoilla on? Entä minkä nimiseen yhteistyöhön ne kuuluvat?
- iv. Tutustu myös erikoiskirjastoihin, mikä niistä kiinnostaa sinua eniten?

f. Kirjaseuranta.fi

- i. Montako osaa on suositussa Goosebumps – sarjassa?

- ii. Kuinka montaa nuortenromaanisarjaa Tuija Lehtinen on kirjoittanut yhteensä?

- iii. Missä kauhun kuningas Stephen King on syntynyt ja minä vuonna?

5. Aakkostus

a. Nuortenromaanihylly on mennyt sekaisin, laita kirjat takaisin aakkosjärjestykseen!

- a) Dahl, Roald: Matilda
- b) William, Kate: Rakkauden tanssi
- c) Jalo, Merja: Yllätysori
- d) Brezina, Thomas: Ihastuneet koalat
- e) Lehtinen, Tuija: Rebekka, yllätysten ysi
- f) Pietikäinen, Markku: Kelmejä ja kesäduunareita
- g) Nopola, Sinikka & Nopola, Tiina: Risto Räppääjä saa isän

b. Enid Blytonin viisikkokirjat ovat ihan sokin sokin, laita ne oikeaan järjestykseen.

- a) Viisikko ja rantarosvojen torni
- b) Viisikko ja aavejuna
- c) Viisikko vapauttaa lentäjät
- d) Viisikko karkuteillä
- e) Viisikko salaperäisellä nummella
- f) Viisikko kuiskausten saarella

c. Laita tietokirjat oikeaan järjestykseen

- a) Weeks, Joe: Mestari ratsastaja
- b) Plaisted, C.A: Tyttöjen juttuja
- c) Ilmakunnas, Johanna: Kartanot, kapiot, rykmentit : erään aatelissuvun elämäntapa 1700-luvun Ruotsissa
- d) Twain, Mark: Omaelämäkertani
- e) Hämäläinen, Ilkka: Kundiopas tytöille
- f) Rahapelaaminen Suomessa
- g) Poliisi kertoo: suomalaisia rikostapauksia
- h) Kemppainen, Pentti: Aina soi Sävelradio: radiomusiikista musiikkiradioon

d. Auta kirjastonhoitajaa ja laita Tittamari Marttisen ”Taneli Kaneli” –kirjat aakkosjärjestykseen!

- a) Taneli Kanelin urotyö
- b) Taneli Kaneli
- c) Taneli Kaneli seikkailuleirillä
- d) Taneli Kaneli lomalla

e. Joku on mennyt sekoittamaan DVD – hyllyn ihan tyystin.
Järjestele levyt takaisin oikeille paikoilleen (= aakkosjärjestykseen).

- a) **PIR** Pirates of the Carribbean : Vieraila vesillä
- b) **MR.** Mr. Bean lomailee
- c) **TYT** Tyttö ja helmikorvakoru
- d) **MAM** Mamma Mia!
- e) **PUH** Puhtaat valkeat lakanat 5
- f) **AUS** Australia
- g) **VET** Vettä elefanteille
- h) **HOV** Hovimäki 1: Ruotsin vallan iltarusko
- i) **DOR** Dorian Greyn muotokuva

f. Lehtiosaston kyltit ovat menneet sekaisin. Laita ne aakkosjärjestykseen.

- a) Eeva
- b) Kotiliesi
- c) Maku
- d) Anna
- e) Kodin kuvalehti
- f) Cosmopolitan
- g) Kotilääkäri
- h) Demi

LIITE 2 Oikeat vastaukset

1. Krannit

a. Perushaku

- i. Cecily Von Ziegesar
- ii. 2009
- iii. 250 kappaletta
- iv. 12 kappaletta
- v. Vilja-Tuulia Huotarinen
- vi. Erin Hunterin
- vii. Tilanne vaihtelee, mutta kyseinen nide löytyy kirjastosta.
- viii. Kyllä on, supermarsujen lisäksi häneltä on ilmestynyt myös kaksi Pirjo – kirjaa ja yksi Sartsa –kirja.
- ix. Ei ole, mutta Kauhajoelta, Teuvalta ja Isojoelta löytyy. Asiakas voi tehdä niteestä varauksen, niin se toimitetaan kuljetuksen yhteydessä Kurikkaan.
- x. Kyllä löytyy, hyllypaikasta 78.31 KAU.

b. Tarkennettu haku

- i. Goro Miyazaki
- ii. Kaksi/ Pölkki, Miika: *Sushikirja: Perijapanilaisesta supisuomalaiseen*, 2011.
- iii. Ono, Mari: *Origamia lapsille: 35 selkeää ohjetta vaihe vaiheelta*, 2012.
- iv. 49 kappaletta
- v. Ville varaa kirjan Kauhajoen kaupunginkirjastosta. Kyseessä on Päivi Lassilan kirjoittama teos *”Eksoottisten lemmikkieläinten terveyden- ja sairaudenhoito”*, ilmestynyt vuonna 2001.
- vi. Sinttu - kirjoja on ilmestynyt yhteensä 9 kappaletta ja sarjan on luonut kirjailija nimeltä Lin Hallberg.
- vii. Neulominen: perustiedot, kuvioneuleet, neuleohjeet, 2010.
- viii. Uusin jääkiekkoa käsittelevä kirja on nimeltään *”Jääkiekon säännöt 2010–2014”*, joka on ilmestynyt vuonna 2011,

kyseinen teos on hyllyssä (27.8.2012) hyllypaikassa 79.37
JÄÄ.

- ix. Esimerkiksi Cecilia Warrenin teoksesta: *"Miten kirjoitan tarinoita?"*, joka on ilmestynyt vuonna 2007.
- x. 10

2. Luokitus

a. Mihin luokkaan Eino Leinon teos "Eino Leinon varhaisrunot" mielestäsi kuuluu?

- a) 86 Kirjallisuustiede
- b) **82.2 Runot**
- c) 84.2 Kertomakirjallisuus

b. Ingrid Anderson on kirjoittanut teoksen "Nuorten marsu- ja hamsterikirja" mikä on sen luokka?

- a) 67.45 Lemmikkieläinten hoito
- b) 58.11 Nisäkkäät
- c) **67.455 Pikkunisäkkäät**

c. Mikä seuraavista EI ole yksi kaunokirjallisuuden alaluokista?

- a) 85.12 Sadut
- b) 85.32 Sarjakuvat/manga
- c) 84.2D Dekkarit
- d) **86.1 Yleinen kirjallisuudenhistoria**

3. Tietokannat

a. Aleksis

- i. Se on julkaistu numerossa 45, juttu on Laura Karlinin käsialaa
- ii. MM-rallia käsitteleviä artikkeleita löytyi yhteensä 22 kappaletta
- iii. Aleksista 3 kappaletta nälänhätää käsittelevää artikkelia

b. Fennica

- i. Fennicasta löytyy Merja Jalon nimellä yhteensä 191 viitettä

- ii. "Me Rosvolat ja konnakaraoke" – kirjassa on yhteensä 367 sivua ja sen ISBN – tunnus on 978–951-1-25424-9 (sid.)
- iii. Fennicasta löytyy 274 ratsastus – aiheista kirjaa, kolmannen niteen nimi on ABC: Kysy mitä vain hevosista.

c. Allmusic

- i. The Beatles julkaisi yhteensä 19 levyä.
- ii. Sivun mustassa yläpalkissa on teksti "explore" klikkaa sitä ja valitse genre, joka kiinnostaa sinua, esimerkiksi rock. Klikkaa sitten valitsemaasi genreä, valitse jokin sinua kiinnostava artisti ja tutki hänen sivuaan. Kannattaa erityisesti tutkia, mitä kätkeytyy "related" otsikon alle. Sieltä voit löytää itsellesi ihan uusia tuttavuuksia, joita et ole aikaisemmin tiennyt olevan olemassakaan.
- iii. Allmusicissa voit selata myös uutuuslevyjä. Klikkaa vain oikeasta yläpalkista "new releases" niin pääset katselemaan niitä. Artistin nimeä klikkaamalla sinun on mahdollista päästä hänen tietoihinsa.

d. Elonet: monipuoliset tiedonhaun ominaisuudet ja yksityiskohtaiset ohjeet.

- i. Elonetistä löytyy 75 Peter Franzenin tähdittämää elokuvaa. Uusimman elokuvan nimi on "*Tie Pohjoiseen*" (2012)
- ii. "*Härmä*" – elokuvan musiikista vastasi Tuomas Kantelinen
- iii. "*Ice age 4*" – elokuvan leikkasivat herrat nimeltä James Palumbo ja David Ian Salter
- iv. Diandra lahjoitti äänensä Steffielle.

4. Nettitiedonhaku

a. Google

- i. Suosituin maksullinen peli on "*Kameran zoomaus FX*" ja suosituin ilmainen "*Angry Birds Star Wars*" (21.11.2012)
- ii. Tähän tehtävään ei ole yhtä oikeata vastausta.
- iii. Tähän kysymykseen ei ole yhtä oikeaa vastausta.

b. Bing

- i. Chinchillan pellettiä, kuivaa heinää ja raikasta vettä. Tuoretta ravintoa ei saa antaa
- ii. Tarantella, kyseessä on maailman suurin hämähäkkilaji.
- iii. Yhteensä 40 uutista.

c. Makupalat

- i. Tutki matkailu – osiota. Valitse sieltä jokin maa (esim. Australia) ja katso löydätkö sen alta joitakin mielenkiintoisia sivuja.
- ii. Taikatemppuja käsitteleviä linkkejä löytyy yhteensä 3 kappaletta.
- iii. Aiheesta roolipelit löytyy 11 linkkiä.

d. Yahoo

- i. 6 kappaletta.
- ii. Kuala Lumpur
- iii. Believe –levyllä on yhteensä 17 kappaletta ja ne ovat nimeltään: All Around The World, Boyfriend, As Long As You Love Me, Catching Feelings, Take You, Right Here, Fall, Die In Your Arms, Thought Of You, Beauty And A Beat, One Love, Be Alright, Believe, Out Of Town Girl, She Don't Like The Lights, Maria sekä Fairytale.

e. Kirjastot.fi

- i. 51 toimipistettä
- ii. HelMet
- iii. Mene takaisin ”kunnan- ja kaupunginkirjastot” – listaan ja valitse kaksi kirjastoa joiden tietoja tarkastelet. Montako toimipistettä niillä kirjastoilla on? Entä minkä nimiseen yhteistyöhön ne kuuluvat?

- iv. Tutustu myös erikoiskirjastoihin, mikä niistä kiinnostaa sinua eniten?

f. Kirjaseuranta.fi

- i. Goosebumpseja on ilmestynyt yhteensä 9 kappaletta.
- ii. Tuija Lehtinen on kirjoittanut 6 eri nuortensarjaa, lisäksi häneltä on ilmestynyt myös lukuisia yksittäisiä romaaneja nuorille, lapsille ja aikuisille.
- iii. Stephen King on syntynyt Portlandissa, Yhdysvaltojen Oregonissa vuonna 1947.

5. Aakkostus

a. Nuortenromaanihylly

- 1. Brezina, Thomas: Ihastuneet koalat
- 2. Dahl, Roald: Matilda
- 3. Jalo, Merja: Yllätysori
- 4. Lehtinen, Tuija: Rebekka ja yllätysten ysi
- 5. Nopola, Sinikka & Nopola, Tiina: Risto Räppääjä saa isän
- 6. Pietikäinen, Markku: Kelmejä ja kesäduunareita
- 7. William, Kate: Rakkauden tanssi

b. Viisikot

- 1. Viisikko ja aavejuna
- 2. Viisikko karkuteillä
- 3. Viisikko kuiskausten saarella
- 4. Viisikko ja rantarosvojen torni
- 5. Viisikko salaperäisellä nummella
- 6. Viisikko vapauttaa lentäjät

c. Tietokirjat

- 1. Hämäläinen, Ilkka: Kundiopas tytöille
- 2. Ilmakunnas, Johanna: Kartanot, kapiot, rykmentit : erään aatelissuvun elämäntapa 1700-luvun Ruotsissa

3. Kemppainen, Pentti: Aina soi Sävelradio : radiomusiikista musiikkiradioon
4. Plaisted, C.A: Tyttöjen juttuja
5. Poliisi kertoo : suomalaisia rikostapauksia
6. Rahapelaaminen Suomessa
7. Twain, Mark: Omaelämäkertani
8. Weeks, Joe: Mestari ratsastaja

d. Marttisen Taneli Kaneli -sarja

1. Taneli Kaneli
2. Taneli Kaneli lomalla
3. Taneli Kaneli seikkailuleirillä
4. Taneli Kanelin urotyö

e. DVD – levyt sikin sokin

1. **AUS** Australia
2. **DOR** Dorian Greyn muotokuva
3. **HOV** Hovimäki 1: Ruotsin vallan iltarusko
4. **MAM** Mamma Mia!
5. **MR.** Mr. Bean lomailee
6. **PIR** Pirates of the Caribbean : Vierailta vesillä
7. **PUH** Puhtaat, valkeat lakanat 5
8. **TYT** Tyttö ja helmikorvakoru
9. **VET** Vettä elefanteille

f. Lehtiosaston kyltit väärässä järjestyksessä.

1. Anna
2. Cosmopolitan
3. Demi
4. Eeva
5. Kodin kuvalehti
6. Kotiliesi
7. Kotilääkäri

LIITE 3 Palautelomake

Ohje: Vastaa seuraaviin kysymyksiin **ympyröimällä** mielipidettäsi kuvaava vaihtoehto/ vaihtoehdot (kysymys 2) tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

Olen: tyttö poika

Ikä: _____ vuotta

Luokka: _____ lk

1) Kuinka usein käyt kirjastossa/kirjastoautossa?

- a. Joka päivä
- b. 2-3 kertaa viikossa
- c. Suunnilleen kerran viikossa
- d. Muutaman kerran kuukaudessa tai harvemmin
- e. Muutaman kerran vuodessa
- f. En käytä kirjastoa

2) Mitä yleensä teet kirjastossa? (valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa)

- a. Tapaan kavereita
- b. Etsin tietoa kirjoista jostakin aiheesta
- c. Luen lehtiä/kirjoja
- d. Lainaan/palautan aineistoa
- e. Kuuntelen musiikkia
- f. Käytän tietokonetta
- g. Jotain muuta, mitä?

3) Oletko aiemmin osallistunut kirjastonkäytön opetukseen?

- a. Kyllä
- b. En

4) Mielestäni tämä kirjastonkäytön opetustunti oli: (ympyröi mielipidettäsi kuvaava hymiö ja kirjoita viivalle miksi valitsit sen)

a.

b.

c.

d.

5) Mitä mieltä olet Nällimukulan verkkosivuista?

- a. Ne ovat hienot ja selkeät
 - b. Ne ovat hauskat ja omaperäiset
 - c. Ne ovat kivat ja värikkäät
 - d. Niistä puuttuu jotain, mitä?
-

6) Suositteisitko Nällimukulaa ystävällesi?

- a. Kyllä, koska ne ovat tosi hyödylliset sivut
- b. Ehkä siinä tapauksessa, että hän kysyy minulta neuvoja tiedonhakuun/ kirjaston käyttämiseen
- c. En, koska Nällimukulasta ei ole mielestäni mitään hyötyä

7) SANA ON VAPAA!! Voit esimerkiksi kertoa ajatuksiasi äskeisestä kirjastonkäytön opetustunnista: mikä asia jäi tunnilta parhaiten mieleesi tai mitä uutta opit. Jos haluat, voit myös antaa palautetta kirjastolle.

😊 KIITOS VASTAUKSISTASI! 😊